

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Ljubljana, Šubičeva 4

poročevalec

DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 11. februar 1993

Letnik XIX

št. 1

IZ VSEBINE:

ZAVAROVALNE DRUŽBE

Predlog zakona o začasni ureditvi izdajanja dovoljenj za ustanavljanje zavarovalnih družb – EPA 67

5

PRAVICE TUJCEV

Predlog za izdajo zakona o stvarnih pravicah tujcev na nepremičninah z osnutkom zakona – EPA 15

6

VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC

Predlog za izdajo zakona o varuhu človekovih pravic s tezami za osnutek zakona – EPA 62

18

SKLEPI DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE

2

VPRAŠANJA POSLANCEV

25

POBUDE POSLANCEV

27

Po nekajmesečni prekinitvi, ki je nastala po volitvah oziroma s konstituiranjem državnega zbora, bo Poročevalec zopet izhajal. Pred vami je prva letošnja številka v nespremenjeni vsebinski in grafični podobi, ker se celostna vsebinska in grafična zasnova parlamentarnega glasila še pripravlja.

Tako kot doslej bomo tudi v prihodnje v Poročevalcu objavljali:

- besedila zakonov v katerikoli fazi zakonodajnega postopka,
- druge dokumente, ki jih bo pripravljala vlada oziroma pristojna ministrstva (informacije, analize, resolucije, poročila, itd.)
- vprašanja in pobude poslancev z odgovori,
- sprejete sklepe, stališča in priporočila,
- odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije

SKLEPI DRŽAVNEGA ZBORA REPUBLIKE SLOVENIJE

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi **predloga zakona o varstvu terjatev v postopkih preoblikovanja podjetij in drugih pravnih oseb**

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o varstvu terjatev v postopkih preoblikovanja podjetij in drugih pravnih oseb na 3. seji, dne 26. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščina Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega

poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

Vlada Republike Slovenije naj z ustreznim predpisom v petnajstih dneh po uve-

ljavitvi zakona o varstvu terjatev v postopkih preoblikovanja podjetij in drugih pravnih oseb uredi nadaljnje preoblikovanje pravnih oseb tako, da morajo nove pravne osebe ob registraciji registrskemu sodišču predložiti ustrezno delitveno bilanco.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi **predloga zakona o spremembah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij**

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o spremembah zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij na 3. seji, dne 27. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

1. Državni zbor nalaga Vladi Republike Slovenije, da najkasneje v roku dveh mesecev prouči ustreznost dvanajst mesečnega roka, določenega za lastninsko preoblikovanje podjetij v primerih, ko je sprožen sodni postopek na podlagi 50. člena zakona o lastninskem preoblikova-

nju podjetij in pripravi morebitne spremembe in dopolnitve zakona.

2. Državni zbor nalaga Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da pripravi vse potrebno za odločanje o ustanovitvi in imenovanju Komisije za spremljanje izvajanja zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij na februar-ski seji državnega zbora.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi **predloga zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije**

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije na 3. seji, dne 27. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu.

SKLEP

I.

Državni zbor nalaga Vladi Republike Slo-

venije, da najkasneje do 1. aprila 1993 predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo zakonski predlog, s katerim bo urejeno vračanje kmetijskih zemljišč in gozdov agrarnim oziroma vaškim in podobnim skupnostim.

Zakonski predlog naj se predloži kot samostojni zakon ali kot zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o denacionalizaciji, upošteva pa naj vse oblike vaških in agrarnih skupnosti na vsem ozemlju Republike Slovenije, ki so uporabljale skupna zemljišča ne glede na to, ali je bilo lastništvo teh zemljišč pred 6. aprila

1941 formalizirano ali ne. Vlada naj k pripravi zakonskega predloga povabi tudi predstavnike Zveze razlaščenih vasi Slovenije.

II.

Državni zbor nalaga Vladi Republike Slovenije, da najkasneje do 1. aprila 1993 predloži analizo o primernosti uporabe datuma 6. 4. 1941 po četrtem odstavku 13. člena zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za občine in dele občin, ki so bile do 9. 9. 1943 v sestavi Kraljevine oziroma Republike Italije in po potrebi predlaga ustrezne rešitve tega vprašanja.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi predloga zakona o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog na 3. seji, dne 26. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstav-

kom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

Ministrstvo za finance naj do naslednje

seje Državnega zbora Republike Slovenije pripravi rešitve za tiste banke, ki so že izplačale devizne vloge in ne spadajo med tiste banke, v katerih bo uveden postopek sanacije.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi predloga zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o Skladu Republike Slovenije za sukcesijo na 3. seji, dne 26. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega

zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

Državni zbor nalaga Vladi Republike Slovenije, da v postopku sukcesije poleg terjatev in obveznosti Republike Sloveni-

je do nekdanje federacije opravi tudi evidentiranje terjatev in obveznosti pravnih in fizičnih oseb v državah – republikah nekdanje SFRJ ter pripravi izhodišča za reševanje teh vprašanj in o tem poroča v roku dveh mesecev Državnemu zboru Republike Slovenije.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi predloga zakona o sodniških plačah in drugih prejemkih

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga zakona o sodniških plačah in drugih prejemkih na 3. seji, dne 26. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

Državni zbor nalaga Vladi Republike Slovenije, da pripravi program celovitega reševanja sistema plač in drugih prejemkov delavcev in funkcionarjev v vseh organih in dejavnostih, za katere se zagotavljajo sredstva iz proračuna in drugih sredstev

javnega značaja. Vlada Republike Slovenije naj za junijsko sejo Državnega zbora Republike Slovenije pripravi predloge ustreznih zakonskih in drugih rešitev.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi predloga odloka o stopnjah prispevkov za zdravstveno zavarovanje

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga odloka o stopnjah prispevkov za zdravstveno zavarovanje na 3. seji, dne 26. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom

1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

Državni zbor nalaga Vladi Republike Slovenije, naj ob predložitvi republiške-

ga proračuna za leto 1993 predloži tudi bilanco javne porabe, na podlagi katere bo možna tudi ponovna obravnava določenih prispevnih stopenj za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za zdravstveno zavarovanje in zaposlovanje.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi predloga odloka o stopnjah prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga odloka o stopnjah prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na 3. seji, dne 26. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

1. Državni zbor zadolžuje Vlado Republike Slovenije, da v skladu z 241. členom veljavnega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju čimprej pripravi poseben zakon o poračunavanju finančnih obveznosti med Republiko Slovenijo in Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki naj uredi tudi

problematiko neporavnanih obveznosti, ki izhajajo iz obdobja 1989, 1990, 1991 in 1992. Omenjeni predlog zakona se predloži Državnemu zboru Republike Slovenije do razprave o proračunu Republike Slovenije za leto 1993.

2. Vlada Republike Slovenije naj v proračunu za leto 1993 določi tekoče mesečne obveznosti do pokojninskega zavoda.

SKLEP

državnega zbora Republike Slovenije ob obravnavi predloga sklepa o pooblastitvi Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve v skladu s prvim odstavkom 24. člena zakona o poslancih

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga sklepa o pooblastitvi Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve v skladu s prvim odstavkom 24. člena zakona o poslancih na

3. seji, dne 27. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel v naslednjem besedilu

SKLEP

Državni zbor Republike Slovenije pooblašča Komisijo za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da odloči o zmanjšanju osnove za obračun plač poslancev v skladu s prvim odstavkom 24. člena zakona o poslancih.

Predlog zakona o ZAČASNI UREDITVI IZDAJANJA DOVOLJENJ ZA USTANAVLJANJE ZAVAROVALNIH DRUŽB – EPA 67 (ESA 752)

Vlada Republike Slovenije je na 32. seji 12/11–1992 določila besedilo:

– PREDLOGA ZAKONA O ZAČASNI UREDITVI IZDAJANJA DOVOLJENJ ZA USTANAVLJANJE ZAVAROVALNIH DRUŽB,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem na podlagi prve alineje 215. člena, 266., 267. in 314. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika Skupščine Republike Slovenije za nadaljevanje sej zborov Skupščine Republike Slovenije v sredo, dne 18/11–1992.

Vlada Republike Slovenije predlaga Skupščini Republike Slovenije, da sprejme zakon po hitrem postopku, da se prepreči avtomatizem pri izdajanju dovoljenj za ustanavljanje zavarovalnih družb iz obstoječega zveznega zakona, ki se uporablja kot republiški predpis. Rešitve zveznega zakona glede ustanavljanja zavarovalnih družb so neprimerne, zlasti z vidika novih rešitev na področju poslovnega bančništva. Zato bo treba te rešitve bistveno spremeniti z novo republiško zakonodajo s področja zavarovalništva. Za čas do uveljavitve novega zakona se predlaga izdajanje dovoljenj za nove zavarovalne družbe na podlagi

prostega preudarka, s čimer bi se preprečile negativne posledice sedanjega zveznega zakona, ki bi lahko povzročile večje motnje v gospodarstvu.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 69. člena poslovnika Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije, ki ga uporablja Vlada Republike Slovenije in na podlagi 220. in 221. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika Skupščine Republike Slovenije določila, da bodo kot njeni predstavniki pri delu skupščinskih delovnih teles sodelovali:

– Mitja GASPARI, član Vlade Republike Slovenije in minister za finance,

– Stanko DEBELJAK, namestnik ministra za finance,

– Alenka MARKIČ, namestnica ministra za finance,

– Siniša MITROVIČ, svetovalec Vlade Republike Slovenije v ministrstvu za finance,

– Zvonko DRAKSLER, svetovalec Vlade Republike Slovenije v ministrstvu za finance.

PREDLOG ZAKONA o začasni ureditvi izdajanja dovoljenj za ustanavljanje zavarovalnih družb

1. člen

Do uveljavitve zakona s področja zavarovalništva je za ustanovitev delniške zavarovalne družbe, javne zavarovalne družbe, družbe za vzajemno zavarovanje, lastne zavarovalne družbe in mešane zavarovalne družbe po zakonu o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 17/90 in 82/90) v zvezi s 4. členom ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I) potrebno dovoljenje, ki ga izda Ministrstvo za finance po prostem preudarku.

2. člen

Določbe prejšnjega člena veljajo tudi za zahteve za izdajo

dovoljenja za ustanovitev zavarovalne družbe, ki so bili vloženi do uveljavitve tega zakona in še niso bili pravno močno rešeni.

3. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati določbe 16. člena in drugega odstavka 29. člena zakona o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 17/90 in 82/90).

4. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Z zakonom o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (Uradni list SFRJ št. 17/90 in 82/90) ter Uradni list Republike Slovenije št. 1/91-I) je opredeljeno ustanavljanje zavarovalnih družb. Zavarovalne družbe po tem zakonu so delniška zavarovalna družba, javna zavarovalna družba, družba za vzajemno zavarovanje, lastna zavarovalna družba in mešana zavarovalna družba. Za ustanovitev vseh naštetih zavarovalnih družb so z zakonom določeni pogoji, ki se nanašajo predvsem na:

- ustanovitelje zavarovalnih družb
- potrebno višino denarnega zneska sredstev začetnega varnostnega sklada
- zavarovalne posle, s katerimi se lahko posamezna družba ukvarja

Za ustanovitev zavarovalnih družb je potrebno dovoljenje

(odločba) Ministrstva za finance, ki pa mora biti izdano, v 60 dneh po predložitvi ustreznih dokazov. V kolikor se odločba ne izda v 60. dneh, se po zakonu šteje, da je bila izdana.

Avtomatizem pri dajanju dovoljenj za ustanovitev zavarovalnih družb, ki je vgrajen v veljavno zakonodajo ima negativne učinke predvsem na področju tujih vlaganj v Republiko Slovenijo in ni v skladu z dolgoročno strategijo o nadzoru in reguliranju tujih vlaganj na področju zavarovalništva in bančništva. V okviru nove slovenske zakonodaje, ki bo urejala ustanavljanje zavarovalnic, bodo predlagane sistemske rešitve, ki bodo temeljile na strateških usmeritvah za razvoj tega področja v Republiki Sloveniji.

S predloženim zakonom o začasni ureditvi izdajanja dovoljenj za ustanavljanje zavarovalnih družb se ukinja avtomatizem pri izdajanju dovoljenj in se do uveljavitve novega zakona daje možnost izdajanja dovoljenj le po prostem preudarku.

Predlog za izdajo zakona o STVARNIH PRAVICAH TUJCEV NA NEPREMIČNINAH z osnutkom zakona – EPA 15

Vlada Republike Slovenije je na 35. seji dne. 3/12-1992 določila besedilo:

– PREDLOGA ZA IZDAJO ZAKONA O STVARNIH PRAVICAH TUJCEV NA NEPREMIČNINAH Z OSNUTKOM ZAKONA,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem na podlagi prve alineje 215. člena, drugega odstavka 265. člena, 266. in 267. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 69. člena poslovnika Izvršnega sveta Skupščine Republike Slovenije, ki ga

uporablja Vlada Republike Slovenije in na podlagi 220. in 221. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije ter 1. člena začasnega poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije določila, da bodo kot njeni predstavniki pri delu delovnih teles Državnega zbora Republike Slovenije sodelovali:

– Miha KOZINC, član Vlade Republike Slovenije in minister za pravosodje in upravo,

– Jože TRATNIK, namestnik ministra za pravosodje in upravo,

– Jože SEDONJA, svetovalec Vlade Republike Slovenije v Ministrstvu za pravosodje in upravo.

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA o stvarnih pravicah tujcev na nepremičninah

I. OCENA STANJA

Ustavni okvir zakonu o stvarnih pravicah tujcev na nepremičninah daje 68. člen Ustave Republike Slovenije, ki določa, da tujci lahko pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah pod pogoji, ki jih določa zakon, medtem ko na zemljiščih tujci ne morejo pridobiti lastninske pravice, razen z dedovanjem ob pogoju vzajemnosti. V 69. členu ustave pa je podana podlaga za odvzem oziroma omejitev lastninske pravice (razlastitev) na nepremičninah, ne glede na to, ali so last tujcev, ali državljanov Slovenije.

Do razglasitve Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije je režim stvarnih pravic tujcev na nepremičninah urejal zvezni zakon o temeljnih lastninskopravnih razmerjih (ZTLR, Ur. l. SFRJ štev. 6/80, popravek v štev. 20/80 ter spremembe in dopolnitve v Ur. l. SFRJ štev. 36/90). Ker so spremembe in dopolnitve ZTLR iz leta 1990 precej široko omogočile tujim osebam pridobivanje nepremičnin tudi na podlagi drugih pravnih naslovov in ne le z dedovanjem, je Ustavni zakon o spremembah in dopolnitvah ustavnega amandmaja XCVI. k Ustavi Republike Slovenije v 8. b. členu določil, da se v Republiki Sloveniji ne uporabljajo določbe 1., 3., 4. in 9. člena ZTLR, če so pogoji za pridobitev in prenehanje lastninske pravice tujcev na nepremičninah z republiškim zakonom drugače urejeni. Že ta zakon je torej imel podlago za sprejem republiškega zakona o stvarnih pravicah tujcev na nepremičninah.

Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. l. RS štev. 1/91) je dopustil smiselno uporabo tistih zveznih predpisov, ki so veljali v Republiki Sloveniji ob uveljavitvi tega zakona, kolikor ne nasprotujejo pravnemu redu Republike Slovenije in kolikor ni s tem zakonom drugače določeno (1. odstavek 4. člena). Določbe ZTLR, ki niso bile v nasprotju s predpisi Republike Slovenije, so se lahko smiselno torej še naprej uporabljale.

Glede lastninske pravice in drugih stvarnih pravic tujcev na nepremičninah je Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije v 16. členu določil, da so fizičnim osebam, ki ob uveljavitvi tega zakona nimajo državljanstva Republike Slovenije ter pravnim osebam, ki imajo ob uveljavitvi tega zakona svoj sedež izven Republike Slovenije, ob dejanski vzajemnosti do ureditve pravic tujih oseb glede nepremičnin zajamčene lastninska in druge stvarne pravice na nepremičninah v obsegu, ki jih imajo ob uveljavitvi tega zakona. V 2. odstavku istega člena pa je navedeno, da do ureditve pravic tujih oseb na

nepremičninah osebe iz prejšnjega odstavka ne morejo pridobiti lastninske pravice ali drugih stvarnih pravic na nepremičninah na območju Republike Slovenije, razen na podlagi dedovanja in ob pogoju dejanske vzajemnosti.

Po uveljavitvi zgoraj navedenega ustavnega zakona je bilo torej pridobivanje stvarnih pravic tujih oseb na nepremičninah omejeno zgolj na dedovanje ob pogoju dejanske vzajemnosti. Vendar pa naj bi ta strogo omejevalni režim za tujce veljal le prehodno, do ureditve pravic tujih oseb na nepremičninah.

Ustava Republike Slovenije vsebuje določbe o lastninski pravici tujcev na nepremičninah v že navedenem 68. členu, ki določa, da tujci lahko pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah pod pogoji, ki jih določa zakon ter, da na zemljiščih tujci ne morejo pridobiti lastninske pravice, razen z dedovanjem ob pogoju vzajemnosti.

Po 1. odstavku 9. člena ustavnega zakona za izvedbo Ustave Republike Slovenije do sprejema zakona iz 68. člena te ustave tujci ne morejo pridobiti lastninske pravice do nepremičnin. Izjemoma lahko tuje države pridobijo lastninsko pravico do nepremičnin, ki jih uporabljajo za dejavnost diplomatsko-konzularnih predstavništev.

Od sprejema Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije obstoja torej pravna praznina glede režima stvarnih pravic tujcev na nepremičninah, oziroma so te omejene na že pridobljene pravice, medtem ko jih na novo ne morejo pridobivati, razen z dedovanjem ob dejanski vzajemnosti.

II. RAZLOGI ZA IZDAJO ZAKONA

Glede na zgoraj navedeno dejansko in pravno stanje je treba čimprej odpraviti pravno praznino, ki se nanaša na pridobivanje stvarnih pravic tujcev na nepremičninah na druge načine, in ne le z dedovanjem.

Dalj časa trajajoča prepoved pridobivanja lastninske pravice tujcev na nepremičninah, bi namreč utegnila imeti negativne posledice tako v gospodarstvu (v zvezi s tujimi naložbami), kot tudi glede obravnavanja naših državljanov v tujini v enakih vprašanjih.

Glede na to, da se po določbah Ustavnega zakona za izvedbo Ustave Republike Slovenije v zvezi z določbami Ustavnega

zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije v Republiki Sloveniji do izdaje ustreznih predpisov Republike Slovenije smiselno še lahko uporabljajo kot republiški predpisi tisti zvezni predpisi, ki so veljali ob uveljavitvi tega zakona, če ne nasprotujejo pravnemu redu in predpisom Republike Slovenije, so tujcem omogočena vlaganja za opravljanje gospodarskih in družbenih dejavnosti v naši državi v smislu določb zakona o tujih vlaganjih (Ur. l. SFRJ štev. 77/88). Na podlagi navedenega zakona tujci ne pridobijo stvarnih pravic na nepremičninah, pač pa le pravice na kapitalu. Ne glede na to pa gospodarski interes tujcev o vlaganjih v domača, t.j. slovenska podjetja spremlja tudi potreba po možnostih, da tujec pridobi tudi lastninsko pravico na določeni nepremičnini, npr. na stanovanju, stanovanjski hiši zase ali za svoje delavce. Seveda pa se bo potrebno že ob osnutku zakona o stvarnih pravicah, ki jih imajo tujci na nepremičninah, opredeliti o definiciji tujca, oziroma, ali je le-ta zadostna. Ali ne kaže morda opredeliti kot tujca tiste domače pravne osebe, v katerih je delež tujca v kapitalu podjetja večinski oziroma mu daje odločilne upravljalne pravice v podjetju.

III. CILJI IN TEMELJNA NAČELA ZAKONA

1. Kot sledi že iz razlogov za izdajo zakona, so glavni cilji zakona naslednji:

- za tuje osebe urediti pogoje in način (pravni režim) pridobivanja lastninske in drugih stvarnih pravic na nepremičninah na območju Republike Slovenije;

- zagotoviti večjo pravno varnost;

2. Zakon ima izhodišče v načelu, da imajo tujci le tiste pravice, ki jih določa zakon. Ob tem načelu pa se uveljavljajo še načela:

- da pogoje za pridobitev lastninske in druge stvarne pravice na nepremičninah o tujcih določa zakon okvirno;

- varstvo narodnih in državnih interesov Republike Slovenije.

IV. POGLAVITNE REŠITVE

Zakon bo na novo uredil previce tujcev glede nepremičnin oziroma način in pogoje pridobivanja nepremičnin v last tujcev ter režim nekaterih drugih stvarnih pravic.

Med splošnimi določbami osnutka zakona, ki je hkrati pripravljen, je opredeljeno načelo, da imajo tujci glede pridobivanja nepremičnin v last in glede drugih stvarnih pravic le tiste pravice, ki jih določa zakon. Prav tako je med splošnimi določbami opredeljen pojem tujca.

V II. poglavju so določbe, s katerimi se opredeljujejo pravni naslov za pridobitev lastninske pravice in pogoji za pridobitev te pravice, ureja pa se tudi dolgoročni najem in zakup ter pridobivanje nekaterih drugih stvarnih pravic. Predlagatelj pa se ni odločil za vključitev tako imenovanega time sharinga – to je zakupa turističnih objektov, iz razloga, ker je to materija, ki po obsegu in vsebini zahteva posebno samostojno zakonsko ureditev.

Pri opredelitvi tujca bo potrebno oceniti, ali je za potrebe tega zakona potrebno opredeliti kot tujca tako pravno osebo, v kateri imajo tuje fizične in pravne osebe takšen kapitalski delež, ki daje tujcu prednost pri upravljanju in odločanju v podjetju.

Kot pravni naslov, na podlagi katerega lahko pridobi tujec lastninsko in drugo stvarno pravico, sta z zakonom predvidena poleg dedovanja ob pogojih vzajemnosti še odločba državnega organa in pravni posel. Poleg primera pridobitve lastninske pravice, za katere je podlaga dedovanje in pravni posel, sta predvidena še kot načina, pridobitev lastninske pravice v času trajanja zakonske zveze kot skupno premoženje zakoncev in nova stvar, nastala z gradnjo ob predpisanih dovoljenjih.

Zakon bo predpisal pogoje za pridobitev lastninske in nekaterih drugih stvarnih pravic na nepremičninah po tujcih, predpisal bo obvezno dovoljenje za sklenitev pravnega posla in soglasje za pridobitev lokacijskega dovoljenja v primeru nameravane gradnje, določil bo organ, ki bo izdajal dovoljenja in soglasja v obliki upravne odločbe ter kriterije za dajanje navedenih soglasij. Zakon naj bi predvidel, da bi vlada Republike Slovenije lahko predpisala, da tujci na določenih območjih v Republiki Sloveniji ne bi mogli pridobiti stvarnih pravic na nikakršnih nepremičninah na podlagi pravnega posla, medtem ko naj že po osnutku zakona tujci na podlagi pravnega posla ne bi mogli pridobiti lastninske pravice v območju, ki je oddaljeno od državne meje 10 ali manj kilometrov. Po varianti naj bi to veljalo tudi za 10 kilometrski pas od morske obale. Zakon naj bi prav tako uredil možnost, da bi mogli tujci pridobivati v uporabo nepremičnine z najemom. V skladu z 68. členom ustave Republike Slovenije s pravnim poslom tujci na zemljiščih v Republiki Sloveniji ne morejo pridobiti lastninske pravice. Zato naj bi imeli na stavbišču in funkcionalnem zemljišču služnostno pravico gradnje redne rabe. Za primere, po katerih bi tujci pridobili tako služnostno pravico in lastninsko pravico na podlagi pravnih poslov z dovoljenjem pristojnega organa, naj bi se vodila pri istem organu interna evidenca. Za ustanovitev zastavne pravice na podlagi pravnega posla, v katerem je ena pogodbená stranka tujec, pa naj ne bi bilo nikakih omejitev oziroma bi veljali enaki pogoji, ki so predpisani za državljane Republike Slovenije.

III. poglavje (29. člen) obsega kriterije za pridobivanje nepremičnin za tujce, ki naj bi jih upošteval pristojni organ za dajanje dovoljenj oziroma soglasij.

Med določbami o veljavnosti pravnih aktov in dejanj so opredeljene:

- da so pravni posli, ki bi jih sklenila tuja pravna oseba za pridobitev lastninske pravice na nepremičnini po poprejšnji fiktivni ustanovitvi podjetja, zato, da bi obšla zakon, nični;

- da so nični pravni posli, h katerim ni bilo pridobljeno po tem zakonu potrebno dovoljenje;

- da ima aktivno legitimacijo za izpodbijanje pravnih poslov zaradi ničnosti tudi javni pravobranilec Republike Slovenije;

- zaradi varnosti pravnega prometa bo zakon predpisal kontrolo državlanskega statusa kupca ob overitvi podpisov strank, ker bodo osebe, ki niso državljani Republike Slovenije in pravne osebe, ki imajo svoj sedež izven Republike Slovenije, lahko pridobile v last nepremičnine in stvarne pravice na nepremičninah s pravnimi posli le pod pogoji določenimi z zakonom.

V. NEKATERE TUJE PRAVNE UREDITVE

Za potrebe priprave tega zakona je predlagatelj proučil zakonodajo nekaterih evropskih držav.

V Republiki Avstriji, ki jo sestavlja 9 dežel, se promet z zemljišči ureja z deželnimi zakoni. Vse avstrijske dežele v svojih zakonih predpisujejo, da je za sklenitev pravnega posla, na podlagi katerega se pridobi lastninsko pravico oziroma pravico gradnje na zemljišču, potrebno pridobiti dovoljenje pristojnega organa – komisije.

Pravni režim pridobivanja zemljišč v last tujcev avstrijske dežele urejajo v temeljnih zakonih o prometu z zemljišči oziroma nekatere v posebnih zakonih za promet z zemljišči za tujce. Vse dežele pogojujejo pridobitev lastninske pravice s pridobitvijo dovoljenja oziroma soglasja pristojnega organa k sklenitvi pravnega posla.

Pri odločanju o izdaji dovoljenja oziroma soglasja morajo pristojni organi upoštevati kulturne, gospodarske, socialne in druge javne interese, posebej z vidika varovanja zemljiškega fonda.

Republika Luxemburg, ki jo po številu prebivalstva in površini

uvrščamo med manjše države in ki je primerljiva z Republiko Slovenijo, nima predpisa, s katerim bi urejala pogoje za pridobivanje lastninske pravice na nepremičninah v last tujcev.

V Švii je urejen pravni promet za tujce z dvema predpisoma. To sta temeljni zakon o pridobitvi zemljišč za tujce (sprejet v letu 1983) in uredba o pridobitvi zemljišč za tujce (sprejeta v letu 1984). Po temeljnem zakonu o pridobitvi zemljišč za tujce je pridobivanje zemljišč za tujce omejeno in je vezano na pridobitev dovoljenja pristojnih organov oblasti.

V vseh primerih tujci ne potrebujejo dovoljenja za pridobivanje zemljišč. Zakon našteva izjeme, ko tujci ne potrebujejo dovoljenja, kot npr. kadar imajo pomemben delež (1/3) lastniškega deleža na kapitalu ali pomemben delež pri odločanju v skupščini družbe, s posebnostmi v komanditni družbi, ali npr., kadar žele pridobiti drugo nadomestno zemljišče za ono, ki se jim razlašča, ali če zamenjujejo stanovanje v eni etaži za stanovanje v drugi etaži istega objekta. V drugih primerih pri pridobitvi lastninske pravice na nepremičninah potrebujejo tujci dovoljenje pristojnega kantonskega organa, ki je vezan na pogoje in razloge, ki jih določa navedeni švicarski predpis. Ti pogoji so splošni, zakon pa našteva še nekatere dodatne posebne pogoje kot tudi omejitve, kadar po zakonu na določenem zemljišču ni mogoče vlagati kapitala. Po švicarskem zakonu je predvideno, da v primerih, ko gre za državno-politične interese švicarske konfederacije, odloča o izdaji dovo-

ljenj parlament. Predvidena pa je bila tudi možnost, da je za prvo obdobje dveh let po uveljavitvi zakona zvezni svet določil najvišje število izdanih dovoljenj. Pravni režim, ki ureja lastninsko pravico tujcev na nepremičninah še v nekaterih drugih državah, je povzet v gradivu, ki ga z naslovom Lastninska pravica tujcev na nepremičninah (Analiza po izbranih državah) pripravil Center za mednarodno sodelovanje in razvoj, Ljubljana, ki se z njihovim dovoljenjem prilaga (priloga 1).

Vlada Republike Slovenije ni mogla slediti v celoti nobeni od pravnih ureditev, ki je bila v namen priprave slovenskega zakona pregledana, saj ne gre za poenostavljeno prenašanje tujih pravnih ureditev in vzorcev v slovenske razmere. Predlog za izdajo zakona oziroma osnutek zakona pa se vendarle naslanja v osnovi na švicarsko pravno ureditev z zaznavno nekoliko večjimi restrikcijami v predlagani slovenski pravni ureditvi v odnosu na švicarski zakon.

VI. FINANČNE POSLEDICE

Manjše finančne posledice bi utegnile nastati zaradi povečanja obsega del v ministrstvu, ki bo dajalo poprejšnja soglasja k lokacijskim dovoljenjem, ki bi dovoljevali tujcu gradnjo in dovoljenja k pravnim poslom, na podlagi katerih bodo tujci pridobivali nepremičnine.

OSNUTEK ZAKONA o stvarnih pravicah tujcev na nepremičninah

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem zakonom se določajo načini in pogoji, po katerih tuje osebe lahko pridobivajo lastninsko pravico in druge stvarne pravice na nepremičninah.

Ta zakon ureja tudi pravice tujih držav in organizacij na nepremičninah.

2. člen

Za tuje osebe (v nadaljnjem besedilu: tujci) se po tem zakonu štejejo:

- a) fizične osebe, ki niso državljani Republike Slovenije;
- b) pravne osebe, ki imajo svoj sedež izven Republike Slovenije;
- c) domače pravne osebe, v katerih imajo večinski lastninski delež ali upravljalški delež osebe iz točke a) ali b).

Varianta:
Točka c) se črta.

3. člen

Tujci imajo glede pridobivanja lastninske pravice in drugih stvarnih pravic na nepremičninah pravice, ki jih določa ta zakon, le pod pogojem dejanske vzajemnosti.

II. PRAVICE TUJCEV

1. Pravni naslov za pridobitev lastninske pravice in drugih stvarnih pravic

4. člen

Lastninsko pravico in druge stvarne pravice na nepremičninah lahko pridobe tujci z dedovanjem, na podlagi pravnega

posla ali z odločbo državnega organa, če mednarodna pogodba ne določa drugače.

Na zemljiščih tujci ne morejo pridobiti lastninske pravice, razen z dedovanjem ob pogoju dejanske vzajemnosti.

5. člen

Tujec lahko pridobi lastninsko pravico na stavbi, objektu in napravi tudi z gradnjo, če je bila ta zgrajena na podlagi dovoljenja izdanega po predpisih o gradnjah.

6. člen

Lastninsko pravico na stavbi, objektu in napravi lahko pridobi tuja fizična oseba tudi na podlagi delitve skupnega premoženja, pridobljenega v času trajanja zakonske zveze z državljanom Republike Slovenije.

2. Pogoji za pridobitev lastninske in drugih stvarnih pravic

a) Splošno

7. člen

Tujec lahko pridobi lastninsko pravico in druge stvarne pravice na nepremičnini z odločbo državnega organa pod pogoji, ki jih določa zakon za pridobitev stvarnih pravic tujcev na nepremičninah s pravnim poslom.

8. člen

Na nepremičnini v območju, ki je od državne meje oddaljena 10 ali manj kilometrov, tujec ne more pridobiti lastninske pravice in drugih stvarnih pravic na podlagi pravnega posla.

I. Varianta: Na koncu besedila tega člena se črtajo besede: »na podlagi pravnega posla«.

II. Varianta: Ta člen se črta.

III. Varianta: V prvi vrsti tega člena se za besedama »od državne meje« dodajo besede: »in od morske obale«

9. člen

Za pridobitev lastninske pravice in drugih stvarnih pravic na nepremičninah na podlagi pravnega posla potrebujejo tujci dovoljenje za sklenitev pravnega posla, razen, kadar to po tem zakonu ni potrebno.

Za pridobitev lastninske pravice na stavbi z gradnjo potrebujejo tujci soglasje za izdajo lokacijskega dovoljenje. Soglasje ni potrebno, kadar se zahteva za izdajo lokacijskega dovoljenja nanaša na zemljišče, na katerem je tujec pridobil služnostno pravico gradnje in uporabe zemljišča na podlagi pravnega posla, h kateremu je bilo izdano dovoljenje za sklenitev pravnega posla.

Lokacijsko dovoljenje, ki je bilo v primeru iz prejšnjega odstavka izdano brez soglasja pristojnega organa po tem zakonu, je nično.

10. člen

Dovoljenje iz prvega odstavka oziroma soglasje iz drugega odstavka prejšnjega člena izda ministrstvo, pristojno za zadeve obče uprave z odločbo, ki postane izvršljiva z dnem pravnomočnosti.

Odločba o dovoljenju oziroma soglasju izda organ iz prejšnjega odstavka na prošnjo tujca, ki namerava pridobiti lastninsko pravico ali drugo stvarno pravico na nepremičnini.

Odločbo o dovoljenju oziroma soglasju se vroči tudi Javnemu pravobranilcu Republike Slovenije, ki jo lahko izpodbija v upravnem sporu.

Varianta:
Tretji odstavek se črta.

11. člen

Tujec lahko pridobi lastninsko pravico na podlagi pravnega posla brez dovoljenja:

- 1) na drugem enakovrednem stanovanju, če ga zamenja za dotedanje svoje stanovanje (Varianta: v istem objektu);
- 2) na drugi enakovrstni nadomestni nepremičnini, če se mu v javno korist razlasti nepremičnina;
- 3) na enakovrstni nadomestni nepremičnini, če je nepremičnino prodal za potrebe dejavnosti podjetja ali zavoda.

V primerih iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka se ne upošteva določba 8. člena tega odstavka, če je bila nepremičnina, na kateri je prenehala lastninska pravica, v območju iz 8. člena.

Varianta:
Drugi odstavek se črta.

Opomba:
Če se sprejme druga varianta k 8. členu, se varianta k temu členu črta.

12. člen

Na stavbnem zemljišču lahko pridobi tujec na podlagi pravnega posla služnostno pravico gradnje in redne rabe stavbišča in funkcionalnega zemljišča.

Služnostna pravica gradnje je podlaga za pridobitev lokacijskega in gradbenega dovoljenja.

Pravni posel, s katerim se prenese lastninska pravica na stavbi, mora vsebovati tudi določbe o služnostni pravici rabe stavbišča in funkcionalnega zemljišča.

13. člen

Za ustanovitev zastavne pravice na nepremičnini na podlagi pravnega posla, v katerem je ena pogodbenih strank tujec, veljajo enaki pogoji, kot so predpisani za državljane Republike Slovenije.

b) Gradnja in nakup poslovnih prostorov in poslovnih stavb

14. člen

Tujec, ki opravlja dovoljeno dejavnost v Republiki Sloveniji, lahko za potrebe te dejavnosti z gradnjo pridobi lastninsko pravico na poslovnih stavbah in poslovnih prostorih.

15. člen

Tujec, ki opravlja dovoljeno dejavnost v Republiki Sloveniji, lahko za potrebe te dejavnosti na podlagi pravnega posla pridobi lastninsko pravico na poslovnih stavbah in poslovnih prostorih.

c) Gradnja in nakup stanovanj in stanovanjskih hiš

16. člen

Tuja fizična oseba, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter tuja fizična in pravna oseba, ki opravlja dovoljeno dejavnost v Republiki Sloveniji, lahko z gradnjo pridobi lastninsko pravico na stanovanju oziroma stanovanjski hiši.

17. člen

Tuja fizična oseba, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji ter tuja fizična in pravna oseba, ki opravlja dovoljeno dejavnost v Republiki Sloveniji, lahko na podlagi pravnega posla pridobi lastninsko pravico na stanovanju oziroma stanovanjski hiši.

č) Pravice tujih držav in mednarodnih organizacij

18. člen

Tujim državam se smejo pod pogojem dejanske vzajemnosti za potrebe njihovih diplomatskih in konzularnih predstavništev, Organizaciji združenih narodov ter mednarodnim organizacijam za njihove službene potrebe z dovoljenjem ministrstva, ki je pristojno za zadeve obče uprave in Ministrstva za zunanje zadeve, ne glede na določbo 8. člena tega zakona, prodajati stavbe kot tudi pravice na stavbnem zemljišču, na katerem je po predpisih o urejanju prostora dovoljena gradnja objektov za potrebe v tem členu navedenih tujih pravnih oseb.

Opomba:
Če se sprejme druga varianta k 8. členu, se črta besedilo »ne glede na določbo 8. člena tega zakona«.

d) Prenehanje lastninske pravice in drugih stvarnih pravic

19. člen

Tujci, ki prenehajo opravljati dejavnost v Republiki Sloveniji, morajo v dveh letih po prenehanju opravljanja dejavnosti odtujiti nepremičnine, ki jih imajo na ozemlju Republike Slovenije.

Če namerava oseba iz prvega odstavka tega člena odtujiti nepremičnino, jo mora predhodno ponuditi v odkup Republiki Sloveniji, ki ima predkupno pravico, in jo lahko uveljavi v 30 dneh po prejemu ponudbe. Prejem ponudbe se potrdi na osnutku pogodbe. Če prodajalec nepremičnino proda, ne da bi jo ponudil predkupni upravičenki, obvesti upravni organ, ki

odmeri davek po takšni pogodbi, Vlado Republike Slovenije, ki lahko izpodbija pogodbo.

Če osebe iz prvega odstavka tega člena ne odtujijo nepremičnin v roku iz prvega odstavka, se nepremičnina razlasti v korist države ter se zanjo plača odškodnina v skladu s predpisi o razlastitvi, če mednarodna pogodba ne določa drugače.

20. člen

Služnostna pravica iz prvega odstavka 12. člena tega zakona tujcu preneha:

- 1) če preneha obstojati stavba na zemljišču, na katerem je bila ta služnost ustanovljena;
- 2) če se z odločbo državnega organa nepremičnina razlasti;
- 3) če tujec odtuji stavbo skupaj z zemljiščem v korist domače fizične ali pravne osebe, z dnem vpisa spremembe lastništva v zemljiško knjigo;
- 4) če tujec v dveh letih po pridobitvi pravnomočnega lokacijskega dovoljenja ne začne z gradnjo objekta.

V primeru iz 3. točke prejšnjega odstavka se šteje, da lastnik zemljišča, na katerem je ustanovljena služnost iz 12. člena tega zakona, prenaša lastninsko pravico na zemljišču pod stavbo in funkcionalnem zemljišču na novega lastnika stavbe.

21. člen

Tujec izgubi lastninsko pravico na nepremičnini iz razlogov iz 19. člena in služnostno pravico iz razlogov 2. točke 20. člena tega zakona v korist države z dnem pravnomočnosti odločbe o razlastitvi, ki jo na predlog pristojnega javnega pravobranilca ob smiselni uporabi predpisov o razlastitvi izda organ prve stopnje, ki je pristojen za razlastitve. Ta hkrati odloči, da je razlaščenec dolžan izročiti zemljišče državi z dnem pravnomočnosti odločbe o razlastitvi.

Šteje se, da je javna korist za razlastitev oziroma za izgubo služnostne pravice iz razlogov 19. člena tega zakona podana s tem zakonom.

Tujcu, ki je z razlastitvijo izgubil služnost iz prvega odstavka 12. člena, pripada odškodnina po predpisih o razlastitvi, če mednarodna pogodba ne določa kaj drugega.

Izgubo služnostne pravice v primerih iz 1., 3. in 4. točke prvega odstavka prejšnjega člena ugotovi sodišče v nepravdnem postopku na predlog lastnika zemljišča.

e) Dolgoročni najem

22. člen

Tujcu se sme oddati v najem za določen čas največ pet stanovanj ali enostanovanjskih hiš. Oddaja se lahko vse vrste stanovanj, razen socialnih in neprofitnih.

Stanovanjske hiše smejo oddajati v dolgoročni najem v smislu prejšnjega odstavka, z dovoljenjem ministrstva, ki je pristojno za zadeve obče uprave, država, lokalna skupnost, druge pravne in fizične osebe.

Tujec, ki je dobil stavbo v dolgoročni najem, sme za tisti čas, ko je sam ne uporablja, stavbo oddati v podnajem skladno z določbami stanovanjskega zakona.

Pogodbe iz prejšnjih odstavkov je treba v tridesetih dneh po pridobitvi dovoljenja predložiti organu iz drugega odstavka tega člena, ki vodi o tem interno evidenco.

Določba drugega odstavka tega člena se ne uporablja v primerih, kadar gre za sklepanje najemnih pogodb po 47. členu stanovanjskega zakona, če ima tujec, s katerim se sklepa najemna pogodba, stalno prebivališče na območju Republike Slovenije.

23. člen

Če opravlja tuja fizična ali pravna oseba dejavnost na območju Republike Slovenije, lahko vzame v najem poslovne prostore, stanovanja in stanovanjske hiše zaradi opravljanja te dejavnosti z dovoljenjem organa iz prvega odstavka 10. člena tega zakona.

3. Pooblastila Vladi Republike Slovenije

24. člen

Organ iz prvega odstavka 10. člena zakona mora pri odločanju o izdaji dovoljenja oziroma soglasja upoštevati določbe tega zakona in pogoje, ki jih lahko predpiše z odlokom Vlade Republike Slovenije.

25. člen

Ne glede na določbe 8. člena tega zakona lahko vlada Republike Slovenije predpiše, da tujec na nepremičninah na določenih območjih v Republiki Sloveniji na podlagi pravnega posla ne more pridobiti lastninske pravice in drugih stvarnih pravic.

Opomba:

Če bo črtan 8. člen, se besede na začetku tega člena: »Ne glede na določbo 8. člena tega zakona« črta.

26. člen

Vlada Republike Slovenije za vsako leto po uveljavitvi tega zakona določi z odlokom skupno najvišje število dovoljenj oziroma soglasij za celotno območje Republike Slovenije za pridobitev lastninske pravice in drugih stvarnih pravic za tujce tako, da določi najvišje število dovoljenj oziroma soglasij za pridobitev pravic glede posamične vrste nepremičnin – stavbnih zemljišč, stanovanjskih hiš, stanovanj, poslovnih stavb in poslovnih prostorov.

O razporeditvi skupnega števila dovoljenj oziroma soglasij za posamična območja Republike Slovenije odloča organ iz prvega odstavka 10. člena tega zakona. Pri tem upošteva tudi že doseženi obseg pravic, ki jih imajo tujci na določenem območju Republike Slovenije, bližino pomembnih vojaških objektov in naprav, za poslovne prostore in poslovne stavbe pa tudi potrebe območja po vlaganju tujcev v dovoljene dejavnosti, lokacijo oziroma primerno oddaljenost do državne meje in podobno.

4) Evidenca o pravnem prometu

27. člen

Organ iz prvega odstavka 10. člena vodi evidenco o sklenjenih pravnih poslih, ki so podlaga za pridobitev pravic glede nepremičnin iz 14. do 17. člena tega zakona in o izdaji soglasij za izdajo lokacijskih dovoljenj. Način vodenja evidence predpiše predstojnik tega organa.

6. Pravice Slovencev brez slovenskega državljanstva

28. člen

Določbe tega zakona, razen 12. člena in drugega odstavka 4. člena, ki določajo pogoje za pridobitev stvarnih pravic tujcev, se ne nanašajo na Slovence brez slovenskega državljanstva.

Za Slovence brez slovenskega državljanstva se štejejo osebe slovenskega porekla, ki se niso izjavile za drugo narodnost. Slovensko poreklo se dokazuje z izpiskom iz rojstne matične knjige za predlagatelja. Če se iz izpiska iz rojstne matične

knjige za predlagatelja ne da ugotoviti slovenskega porekla, mora predlagatelj predložiti o tem druge dokaze, kot na primer izpisek iz rojstne matične knjige za očeta ali mater, in za prednika tistega od staršev, po katerem uveljavlja slovensko poreklo, iz izpiskov pa mora biti razvidno, da je tak prednik bil tudi rojen na območju Republike Slovenije.

III. KRITERIJI ZA PRIDOBIVANJE NEPREMIČNIN ZA TUJCE

29. člen

Tujec, ki opravlja dovoljeno dejavnost v Republiki Sloveniji ali ima v njej stalno prebivališče, lahko skladno s tem zakonom, zakoni s področja urejanja prostora in drugimi predpisi, pridobi:

- lastninsko pravico na enem stanovanju, ki ne sme presehati 250 m² neto stanovanjske površine in pravico redne rabe skupnega funkcionalnega zemljišča in stavbišča,
- lastninsko pravico na eni stanovanjski hiši,
- lastninsko pravico na poslovni stavbi ali poslovnem prostoru.

IV. VELJAVNOST PRAVNIH AKTOV IN DEJANJ

30. člen

Organu, ki je pristojen za overjanje podpisov, je ob predložitvi pogodbe, ki je podlaga za prenos oziroma pridobitev lastninske pravice ali drugih stvarnih pravic, ne glede na to, ali je katera od pogodbenih strank tujec, potrebno predložiti:

- izpisek iz registra pravnih oseb oziroma dokaz o državljanstvu glede oseb, na katere se pravico prenaša;
- dovoljenje za sklenitev pravnega posla, če je to po zakonu predpisano;

Brez predložitve dokazov oziroma listin in prvega odstavka tega člena overitev podpisov pogodbenih strank ni dovoljena.

Pogodbo, ki je podlaga za prenos lastninske pravice v korist tujca, je treba predložiti v dveh izvodih, od katerih en izvod organ iz prvega odstavka tega člena brez odlašanja vroči

organu iz prvega odstavka 10. oziroma drugega odstavka 22. člena tega zakona, ki obvesti Javnega pravobranilca Republike Slovenije s kopijo pogodbe.

31. člen

Če tuja fizična in pravna oseba ustanovi podjetje za opravljanje določene dejavnosti zgolj fiktivno zato, da bi obšla zakon in da bi kupila nepremičnino na območju Republike Slovenije, so sklenjeni pravni posli o pridobitvi lastninske pravice ali o zakupu, nični.

32. člen

Pravni posli, h katerim za njihovo sklenitev ni bilo pridobljeno po tem zakonu potrebno dovoljenje, so nični.

Če je bilo dovoljenje, ki je po tem zakonu potrebno za sklenitev pravnega posla, izdano naknadno, se šteje, da je pravni posel sklenjen z dnem pravnomočnosti dovoljenja osebi, zaradi katere je dovoljenje potrebno.

33. člen

Tožbo na ugotovitev ničnosti pogodb v primerih iz 31. člena in 1. odstavka 32. člena tega zakona je pristojen vložiti tudi Javni pravobranilec Republike Slovenije.

34. člen

Odmera davka na promet z nepremičninami in drugih obveznosti v zvezi s predloženimi pogodbami, ki so podlaga za prenos lastninske ali drugih stvarnih pravic, ni dovoljena, če ni bilo pristojnim organom za odmero davkov oziroma drugih obveznosti dovoljenje predloženo ali izkazano, kadar je dovoljenje po tem zakonu predpisano.

V. KONČNA DOLOČBA

35. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Zakon bo uredil načine in pogoje, po katerih tujci lahko pridobivajo lastninsko pravico in nekatere druge stvarne pravice na nepremičninah.

1. V prvem poglavju osnutka zakona, ki vsebuje splošne določbe, je opredeljeno: kdo se šteje za tujce in da imajo tujci glede pridobivanja nepremičnin le tiste pravice, ki jih določa zakon pod pogojem dejanske vzajemnosti.

V 2. členu so tako opredeljene kot tuje osebe – fizične osebe, ki niso državljani Republike Slovenije, pravne osebe, ki imajo svoj sedež izven Republike Slovenije in domače pravne osebe, v katerih imajo večinski lastninski ali upravljalški delež fizične osebe, ki niso državljani Republike Slovenije in pravne osebe, ki imajo sedež izven Republike Slovenije z varianto k zadnjemu primeru.

2. Pravni režim pridobivanja lastninske in drugih stvarnih pravic na nepremičninah za tuje osebe bo zakon uredil v drugem poglavju. Ta določa, da pridobi tujec stvarne pravice:

- z dedovanjem lastninsko pravico ob pogojih vzajemnosti, na podlagi pravnega posla in z odločbo državnega organa (4. člen);

– z gradnjo (lastninsko pravico na stavbi), če je bila stavba zgrajena v skladu z zakonom na podlagi soglasja pristojnega organa (5. člen);

– lastninsko pravico na podlagi skupnih vlaganj v času trajanja zakonske zveze z državljanom Republike Slovenije (6. člen);

– lastninsko pravico na podlagi pravnega posla v primerih menjave, nadomestitve za razlašeno nepremičnino oziroma za nepremičnino, ki jo je prodal za potrebe dejavnosti podjetja ali zavoda (11. člen);

– v 4. členu pa je povzeta ustavna določba 2. odstavka 68. člena, po kateri na zemljiščih tujci ne morejo pridobiti lastninske pravice, razen z dedovanjem ob pogoju vzajemnosti.

V členih od 7 do 13 so opredeljeni pogoji za pridobitev stvarnih pravic in zastavne pravice. V 7. členu je določeno, da morajo biti za pridobitev lastninske pravice z odločbo državnega organa izpolnjeni isti pogoji, ki jih zakon predpisuje za pridobitev stvarnih pravic na nepremičninah s pravnim poslom, sicer pa so v členih od 7 – 13 določbe o tem, da tujci:

– potrebujejo za sklenitev pravnega posla, ki je podlaga za pridobitev stvarnih pravic na nepremičninah, dovoljenje ministrstva, ki je pristojno za zadeve obče uprave;

– lahko s pravnim poslom s soglasjem za izdajo lokacijskega dovoljenja pridobijo na zazidanem stavbnem zemljišču le služnostno pravico gradnje in pravico redne rabe, dokler stavba stoji;

– zastavno pravico na nepremičnini pridobe ob enakih pogojih kot državljani Republike Slovenije;

– v območju, ki je oddaljeno 10 km ali manj od državne meje (po varianti tudi od morske obale), tujci ne morejo pridobiti lastninske in drugih stvarnih pravic na podlagi pravnega posla (8. člen);

v varianti pa se predvideva črtanje tega člena;

– lahko z nakupom ali gradnjo z dovoljenjem pridobijo lastninsko pravico na poslovni stavbi oziroma na poslovnem prostoru, na stanovanjski hiši oziroma stanovanju, pod pogojem, če tujec opravlja v Republiki Sloveniji dovoljeno dejavnost oziroma, če ima v Republiki Sloveniji stalno prebivališče (14. do 17. člen).

V 18. členu je predvideno, da tuje države, OZN in druge mednarodne organizacije lahko pridobijo za potrebe svojih diplomatskih in uradnih predstavništav v last stavbe in pravico iz 12. člena na zemljiščih, na katerih je po predpisih o urejanju prostora dovoljena gradnja takšnih objektov brez omejitev iz 8. člena.

Osnutek zakona v 19. členu ureja tudi izgubo lastninske pravice tujca na nepremičnini, če ta preneha opravljati dejavnost v Republiki Sloveniji, pa v roku dveh let po prenehanju opravljanja dejavnosti sam ne odtuji nepremičnine, ki jo ima na ozemlju Republike Slovenije. V tem primeru zakon predvideva, da se nepremičnina razlasti v korist države, lastniku pa se plača odškodnina v skladu s predpisi o razlastitvi. V tem primeru zakon določa, da je splošni interes oziroma javna korist ugotovljena s tem zakonom in se posebej ne ugotavlja. V tem členu je tudi določeno, da ima Republika Slovenija, predkupno pravico, če tujci, ki prenehajo opravljati dejavnost, nameravajo odtujiti nepremičnino. Določene so tudi posledice opustitve ponudbe v prednostni nakup (izpodbojnost). V 21. členu je podrobneje opredeljeno, da tujec izgubi lastninsko pravico in služnostno pravico z odločbo in, kateri organ izda odločbo. Razlogi za prenehanje služnostne pravice pa so navedeni v 20. členu.

V 22. členu zakon tujim osebam omogoča dolgoročni najem stanovanjskih hiš za občasni ali trajni počitek in oddih ter za zadovoljevanje drugih njihovih osebnih potreb ter potreb njihovih družinskih članov. Zakon za ta primer ureja: kdo sme oddajati tujcem v najem stanovanjske hiše, pogoje pod katerimi sme tujec oddati s soglasjem najemodajalca stavbo v podnajem drugemu in komu ter kdo daje dovoljenje k takim pogodbam.

V primerih, kadar fizična oziroma pravna oseba opravlja dejavnost na območju Republike Slovenije, zakon v 23. členu ureja tudi možnost, da dobi v najem poslovne prostore, stanovanja in stanovanjske hiše zaradi opravljanja te dejavnosti, seveda ob pridobitvi dovoljenja pristojnega organa.

V 24., 25. in 26. členu so dana pooblastila Vladi Republike Slovenije:

– da le ta lahko predpiše dodatne pogoje za pridobitev stvarnih pravic na nepremičninah v Republiki Sloveniji;

– da tujec na določenih območjih sploh ne more pridobiti lastninske pravice na podlagi pravnega posla;

– da za vsako leto po uveljavitvi zakona predpiše najvišje število dovoljenj oziroma soglasij za celotno območje Republike Slovenije.

V 27. členu zakon ureja vodenje evidence o pravnih poslih, kjer je kupec nepremičnine tujec. Evidenco vodi organ, ki izdaja dovoljenja oziroma soglasja, način vodenja te evidence pa predpiše predstojnik tega upravnega organa.

V 28. členu zakon ureja pravice Slovencev brez slovenskega državljanstva in sicer določa, da se določbe tega zakona, razen 12. in 2. odstavka 4. člena, ne nanašajo na Slovence brez slovenskega državljanstva. Za Slovence brez slovenskega državljanstva se štejejo osebe slovenskega porekla, ki se niso izjavile za drugo narodnost. Slovensko poreklo se dokazuje z izpiskom iz rojstne matične knjige za predlagatelja. Če se iz izpiska iz rojstne matične knjige za predlagatelja ne da ugotoviti slovenskega porekla, mora predlagatelj predložiti o tem druge dokaze, kot na primer izpisek iz rojstne matične knjige za očeta ali mater, in za prednika tistega od staršev, po katerem uveljavlja slovensko poreklo, iz izpiskov pa mora biti razvidno, da je tak prednik bil tudi rojen na območju Republike Slovenije.

3. V tretjem poglavju osnutka zakona so v členu 30 določene opredeljeni kriteriji oziroma okoliščine, ki so organu, ki daje dovoljenje za sklenitev pravnega posla, na podlagi katerega tujec pridobi lastninsko pravico in določeno služnostno pravico na nepremičnini oziroma, ki daje soglasje za izdajo lokacijskega dovoljenja, podlaga in okvir za dajanje dovoljenj oziroma soglasij.

4. V poglavju »veljavnost pravnih aktov in dejanj« je v členih 32 do 34 predviden instrumentarij kontrole pravnega prometa: zakon naj bi uredil, da morajo biti organu pristojnemu za overitev podpisov s pogodbo predložene še določene listine, brez katerih overitev podpisa ni dovoljena. Te listine so:

– izpisek iz registra pravnih oseb oziroma dokaz o državljanstvu glede oseb, na katere se pravice prenašajo zaradi omejitev pravnega prometa, s katerim bi mogli tujci pridobiti lastninsko pravico na nepremičnini;

– dovoljenje za sklenitev pravnega posla, kakor je to tudi predvideno v drugem poglavju.

Druge listine oziroma dokaze pa je potrebno tudi predložiti kadar jih predpisujejo drugi predpisi (kot npr. potrdilo o plačanih davkih, dokaz o predložitvi pogodbe v prednostni nakup prednostnemu upravičencu); zato se v tem zakonu to posebej ne predpisuje.

Nične so po določbi 31. člena osnutka zakona, pogodbe o nakupu nepremičnin v primerih – če tuja fizična in pravna oseba ustanovi podjetje za opravljanje določene dejavnosti fiktivno zgolj zato, da bi obšla zakon in da bi kupila nepremičnino na območju Republike Slovenije.

Za nične so v 32. členu razglašeni tudi pravni posli, ki so bili sklenjeni brez dovoljenja pristojnega organa, če je bilo dovoljenje po zakonu potrebno.

Za izpodbijanje pogodb zaradi ničnosti po tem zakonu je pristojen tudi Javni pravobranilec Republike Slovenije (33. člen).

Brez dovoljenja oziroma soglasja, ko je to predpisano v tem zakonu, tudi ni dovoljena odmera davkov po predpisih, ki urejajo davke in druge obveznosti v zvezi s predloženimi pogodbami, ki so podlaga za prenos lastninske pravice in drugih stvarnih pravic na nepremičninah (34. člen).

LASTNINSKA PRAVICA TUJCEV NA NEPREMIČNINAH (Analiza po izbranih državah)

»Podjetje v tuji lasti« v analizi pomeni podjetje, katerega delež tujega partnerja presega 50% kapitala podjetja in ima sedež v posamezni obravnavani državi

»tuje podjetje« pa je podjetje s sedežem v tujini (torej izven posamezne obravnavane države).

Pri državah, kjer analiza ne obravnava posebej pridobivanja lastninske pravice podjetij v tuji lasti se šteje, da imajo omenjena podjetja nacionalni tretman, tj. da pridobijo nepremičnine pod istimi pogoji kot domača podjetja.

Zneski davka na dohodek od nepremičnin, navedeni v analizi, so začetni zneski (od dneva ko je nepremičnina začela ustvarjati dohodek), z vsakim nadaljnjim letom pa se višina davčne osnove znižuje po določeni stopnji. Vrednost zemljišča običajno ne podleže predpisom o amortizaciji.

EVROPA

AVSTRIJA

Avstrijska zakonodaja ne odreja podjetjem v tuji lasti in tujim podjetjem posebnih omejitev glede pridobivanja lastninske pravice na zemljiščih in stavbah, vendar imajo lokalne (provincijske) oblasti, pristojne za nepremičnine (Grundverkehrsbehörde), pravico veta na nakup nepremičnin, še posebno v primerih, če kupec ne namerava uporabljati nepremičnino za poslovne namene.

Nakup družinskih hiš in stanovanjskih zgradb, za katerega je prav tako potrebno pridobiti dovoljenje lokalnih oblasti, ni mogoč, če podjetje ne predloži dokaza, da omenjeni nakup ali služi za poslovne namene (npr. reševanje stanovanjskega vprašanja uslužbencev).

Priporočljivo je, da se podjetje v tuji lasti ali tuje podjetje, ki se odloča za nakup nepremičnin, obrne ne pristojne organe (ICD AUSTRIA – Investment Cooperation Development Agency), ki mu bodo pomagali locirati razpoložljivo zemljišče. Regionalne organizacije za razvoj industrije pogosto razpolagajo z zemljišči bodisi v industrijskih conah ali na posebnih parcelah, za katere je lažje pridobiti dovoljenje za nakup ali zakup.

Če je zemljišče potrebno za izgradnjo obrata posebnega pomena za razvoj regije, lokalne oblasti brezplačno dodeljujejo tujim investitorjem potrebno zemljišče (z odgovarjajočo infrastrukturo). V drugih primerih Oesterreichische Kommunal-kredit AG Vienna nudi ugodne kredite za financiranje nakupa nepremičnin in izgradnjo infrastrukture in objektov (obrestna mera: 7.5%).

Če tuje podjetje kupi obstoječe avstrijsko podjetje, ki ima v lasti zemljišče, pridobi lastninsko pravico na zemljišču, ki se vpiše v register zemljišč.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 3.5%. Davčna osnova je ocenjena vrednost nepremičnine.

Tuja podjetja (s sedežem v Avstriji ali v tujini) so dolžna plačati davek na dohodek od nepremičnin po enotni stopnji 30%.

OPOMBA: Analizo je izdelal Center za mednarodno sodelovanje in razvoj

Davek na posest nepremičnin je sestavljen iz zveznega davka 0.2% pomnoženega z lokalnimi davčnimi koeficienti in skupno znaša povprečno 0.8% ocenjene vrednosti nepremičnine.

BELGIJA

Belgijska zakonodaja ne pozna nobenih restrikcij glede pridobivanja lastninske pravice tujih podjetij in njihovih podružnic na nepremičninah.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 12.5%. Davčna osnova je skupna cena nepremičnine ali tržna vrednost nepremičnine.

Belgijska zakonodaja ne pozna davka na premoženje pravnih oseb.

Davek na dohodek od nepremičnin variira od 18 do 40% glede na lokacijo nepremičnine.

CIPER

Po ciprski zakonodaji o nepremičninah je »tujec« tuji državljan, podjetje z več kot 50% tujega deleža, podjetje z več kot 50% delnic (ki dajejo nosilcu pravico do glasovanja na skupščini delničarjev) v tuji lasti in podjetje katerega upravni odbor sestavlja več kot 50% tujih državljanov.

Tujci lahko svobodno pridobivajo nepremičnine v Cipru samo z dedovanjem, za pridobitev lastninske pravice na nepremičninah potrebnih za opravljanje tiste poslovne dejavnosti, ki prispeva k splošnemu razvoju ciprskega gospodarstva (predvsem turizma) pa potrebujejo dovoljenje Ministrskega sveta.

Država, ki je tudi lastnik večine zemlje v Cipru, pa tudi daje tujim investitorjem v dolgoročni (do 99 let) zakup zemljišča za opravljanje turističnih in industrijskih dejavnosti. Ciprska zakonodaja izenačuje tuje in domače pravne in fizične osebe glede zakupa poslovnih prostorov. Tujci lahko svobodno kupujejo počitniške hiše, ob njihovi prodaji pa lahko sredstva pridobljena s prodajo konvertirajo v tujo valuto in odnesejo iz države.

Davčni režim:

Davek na posest nepremičnin znaša med 0,15% in 0,35% tržne vrednosti nepremičnine.

Kupec nepremičnine plača davek na promet nepremičnin od 5% do 8% glede na vrednost nepremičnine. Tuja podjetja in podjetja v tuji lasti plačajo davek na dohodek od nepremičnin po enotni stopnji 42,5%.

ČSFR

Po zvezni zakonodaji ČSFR tuja podjetja in tuji državljani ne morejo pridobiti lastninske pravice na nepremičninah v ČSFR. Vendar to pravilo pozna določene izjeme, namreč lastninsko pravico na nepremičninah lahko pridobijo na podlagi dedovanja, denacionalizacije, privatizacije državnih podjetij preko aukcij in bilateralnih mednarodnih sporazumov (npr. nakup zemljišč in zgradb v diplomatske namene).

Zakonodaja ČSFR pa ne pozna nobenih omejitev za podjetja v tuji lasti (torej podjetja s tujim večinskim deležem, ki imajo

sedež v ČSFR in so registrirane v trgovinskem registru ČSFR), ki želijo pridobiti lastninsko pravico na nepremičninah v ČSFR.

Lastninsko pravico na nepremičninah lahko pridobijo tudi tuje fizične osebe, ki imajo dovoljenje za bivanje v ČSFR in registrirano stalno bivališče pri organih za imigracijo. Tuji državljani, tuje pravne osebe in podjetja v tuji lasti lahko sklepajo pogodbe o zakupu poslovnih prostorov, vendar za njih ne veljajo maksimalne cene najemnine/m², ki jih določajo predpisi o zakupu nepremičnin.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 5% tržne vrednosti nepremičnine.
Davek na dohodek od nepremičnin tujih podjetij znaša 40%.

DANSKA

Podjetja v tuji lasti lahko kupujejo zemljišča in obstoječe zgradbe brez posebnih formalnosti (dovolj je kupoprodajna pogodba). Poslovalnice tujih podjetij pa morajo za nakup nepremičnin pridobiti dovoljenje Ministrstva za pravosodje. Tuja podjetja in podjetja v tuji lasti ne morejo pridobivati nepremičnin v obalnem območju.

Davčni režim:

Davek na posest zemljišča znaša do 5% glede na lokacijo nepremičnine.
Davek na dohodek od nepremičnin tujih podjetij in podjetij v tuji lasti znaša 38%.
Davek na promet nepremičnin znaša 5% tržne vrednosti pri prvem prenosu nepremičnine in 1.2% pri naslednjih.

NEMČIJA

Nemška zakonodaja ne pozna restrikcij glede pridobivanja lastninske pravice na nepremičninah tujih podjetij in podjetij v tuji lasti.

Teritorij bivše vzodne Nemčije:

Na teritoriju bivše Vzhodne Nemčije tuja podjetja in podjetja v tuji lasti ne morejo pridobivati nepremičnin dokler ni končan postopek denacionalizacije. Izjemo od tega pravila predstavljajo akvizicije nepremičnin, ki so v zvezi z tujimi vlaganji, ki bodo ustvarjala nova delovna mesta, reševala stanovanjske probleme prebivalstva in izgrajevala potrebno infrastrukturo.

Prav tako je dovoljeno pridobivati lastninsko pravico na podjetjih (za katere je sicer bil vložen zahtevek za vračanje premoženja), če prejšnji lastnik ne more nuditi nobene garancije, da bo podjetje še nadalje funkcioniralo ali če ima pridobitev lastninske pravice na podjetju za posledico ustvarjanje novih delovnih mest ali izboljšanje konkurenčnosti podjetja.

Nepremičnine, ki so bile pridobljene v dobri veri ali so inkorporirane v imovino podjetij ali so v javni rabi ali pa so služile za izgradnjo večjih stanovanjskih projektov, ne bodo predmet denacionalizacije.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 2% vrednosti nepremičnine

Davek na posest nepremičnin znaša 0.6% od 75% ocenjene vrednosti nepremičnine.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša za tuja podjetja 46%, za podjetja v tuji lasti pa 36%.

GRČIJA

Tuja podjetja lahko pridobivajo nepremičnine z izjemo nepre-

mičnih in obmejnih področjih z Albanijo, Jugoslavijo, Bolgarijo in Turčijo ter Vzhodno egejskih otokov.
Novi investicijski zakon (1892/90) dovoljuje podjetjem iz držav Evropske skupnosti nakup nepremičnin tudi v omenjenih področjih, vendar morajo za to pridobiti dovoljenje posebnega vladnega organa.

Davčni režim:

Davek na posest nepremičnin znaša 1.5% za nepremičnine, katerih vrednost presega 40 milijonov DRS.

Davek na promet nepremičnin znaša od 4 do 9%.

Davek na dohodek tujih podjetij in podjetij v tuji lasti od nepremičnin znaša 46%.

MADŽARSKA

Tujim podjetjem (tujim pravnim in fizičnim osebam) je sicer po madžarskem lastninskem zakonu dovoljeno (po predhodni odobritvi Ministra za finance) pridobivanje lastninske pravice na nepremičninah, vendar je v praksi tako dovoljenje bilo podeljeno le izjemoma.

Lastninsko pravico na nepremičninah lahko pridobivajo le podjetja, ki so registrirana v madžarskem registru podjetij, imajo sedež na Madžarskem in podležejo madžarski zakonodaji in regulativi. To velja tudi za podjetja v tuji lasti (bodisi v izključni ali delni tuji lasti), ki pa lastninsko pravico na nepremičninah pridobijo samo v primeru, da je le-ta potrebna za opravljanje poslovnih aktivnosti podjetja (velja torej načelo nacionalnega tretmaja).

Zakon eksplicitno sicer ne določa kdaj podjetje potrebuje nepremičnino za opravljanje svoje poslovne dejavnosti, vendar v praksi doslej ni bilo zavrnitev. Omenjeno velja za nakup nepremičnin v državni lasti, za pridobitev nepremičnin v privatni lasti na Madžarskem in podležejo madžarski zakonodaji in regulativi. To velja tudi za podjetja v tuji lasti (bodisi v izključni ali delni tuji lasti), ki pa lastninsko pravico na nepremičninah pridobijo samo v primeru, da je le-ta potrebna za opravljanje poslovnih aktivnosti podjetja (velja torej načelo nacionalnega tretmaja).

Zakon eksplicitno sicer ne določa kdaj podjetje potrebuje nepremičnino za opravljanje svoje poslovne dejavnosti, vendar v praksi doslej ni bilo zavrnitev. Omenjeno velja za nakup nepremičnin v državni lasti, za pridobitev nepremičnin v privatni lasti na Madžarskem pa je dovolj sklenitev običajne kupoprodajne pogodbe.

Posebno dovoljenje za prodajo nepremičnin v državni lasti mora pridobiti prodajalec nepremičnine. Dovoljenja izdaja Agencija za državno lastnino ali njeni lokalni uradi v roku 30 dni od dneva, ko je bila vložena prošnja.

Zakon o koncesijah (13. 5. 1991) izenačuje tuje investitorje z domačimi glede sklepanja pogodb o koncesijah (v roku trajanja od 5 do 35 let, z možnostjo podaljšanja pogodbe za polovico določenega roka) na naslednjih področjih: ceste, kanali, letališča, telekomunikacije, električna energija, komunalne storitve, rudarstvo, proizvodnja in transport radioaktivnih materialov, igre na srečo, PTT, RTV, železniški in cestni prevoz potnikov in blaga. Tuji investitor lahko dohodek, ki ga ustvari (pri koncesiji) v domači valuti enkrat letno (ob zaključku fiskalnega leta) zamenja v tujo valuto.

Tuja podjetja in podjetja v tuji lasti lahko svobodno sklepajo pogodbe o zakupu nepremičnin (pisna oblika in obvezna).

Davčni režim:

Madžarska ne pozna davka na dohodek od nepremičnin.

Davek na promet nepremičnin znaša 5% kupne cene nepremičnine (davka so oproščeni investitorji, ki nameravajo na zemljišču izvajati investicijska dela v roku 4 let).

Davek na posest nepremičnin določajo lokalne oblasti in se razlikuje glede na lokacijo nepremičnine.

ITALIJA

Italija tujim podjetjem ne omejuje pridobivanja lastninske pravice na nepremičnine (v zadnjem času je prišlo do prave eksplozije nakupa nepremičnin s strani tujih podjetij v rimski in milanski regiji) v obmejnih področjih, kjer je potrebno pridobiti posebno dovoljenje.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 8% (15% za kmetijska zemljišča) tržne vrednosti nepremičnine.

Davek na posest nepremičnin se plača samo v primeru, da se nepremičnina ne uporablja za opravljanje poslovne dejavnosti.

Davek na dohodek od nepremičnin za tuja podjetja in podjetja v tuji lasti znaša 36%.

LUKSEMBURG

Luksemburg pri pridobivanju lastninske pravice tujih podjetij na nepremičninah uporablja načelo nacionalnega tretmaja, kar pomeni, da tuja podjetja pridobivajo nepremičnine pod istimi pogoji kot domača.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 6%, v mestu Luksemburg pa 9%.

Tuja podjetja in podjetja v tuji lasti so obdavčena po enotni stopnji 34% davka na dohodek od nepremičnin.

Davek na posest nepremičnin znaša do 8% vrednosti nepremičnine, ki jo občasno določajo predpisi in običajno znaša 5 do 10% tržne vrednosti nepremičnine.

NIZOZEMSKA

Nizozemska ne pozna nobenih restrikcij na področju pridobivanja lastninske pravice tujih podjetij na nepremičninah. Priporočljivo je, da se tuja podjetja v ta namen obrnejo na eno izmed komercialnih bank ali registriranega agenta za posredovanje nepremičnin, ki tujemu podjetju pomagajo pri lociranju ustreznih nepremičnin in izpeljavi administrativnega postopka.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša 6% tržne vrednosti nepremičnine.

Nizozemska ne pozna davka na posest nepremičnin.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša za tuja podjetja in podjetja v tuji lasti 35%.

NORVEŠKA

Za pridobivanje lastninske pravice na nepremičninah, potrebnih za opravljanje poslovne dejavnosti (ali za komercialne namene) na Norveškem (vključno z zakupom nepremičnin), mora tuje podjetje pridobiti dovoljenje Ministrstva za industrijo.

V praksi je takšno dovoljenje lahko pridobiti, administrativni postopek pa je hiter in enostaven.

Davčni režim:

Davek na posest nepremičnin znaša 0,3% vrednosti nepremič-

nine, ki jo določijo davčni organi.

Davek na promet nepremičnin znaša 2,5% cene nepremičnine.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša 50,8%.

PORTUGALSKA

Tuje pravne in fizične osebe lahko svobodno pridobivajo nepremičnine za svoje osebne potrebe; če pa jih potrebujejo za opravljanje poslovne dejavnosti, morajo pridobiti dovoljenje ICEP (Portugalski institut za zunanjo trgovino – glavni državni organ, pristojen za tuje investicije).

Tuja podjetja, ki kupujejo nepremičnine na Portugalskem, ne podležejo predpisom o devizni kontroli, saj je Portugalska sprejela nacionalno zakonodajo za implementacijo Direktive ES (88/361) o svobodnem pretoku kapitala pri deviznih transakcijah s tujino, ki vključujejo tudi nepremičnine.

Davčni režim:

Davek na posest kmetijskih nepremičnin znaša 0,8% in 1,1% do 1,3% na posest urbanih nepremičnin.

Davek na promet kmetijskih nepremičnin (ki ga plača kupec) znaša 8% in 10% za promet urbanih nepremičnin. Davek na promet nepremičnin, na katerih se bodo odvijale gospodarske dejavnosti, ki bodo prispevale k razvoju države, znaša 4%.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša 36% + 10% lokalnega davka.

ŠPANJA

Tuja podjetja morajo za pridobitev lastninske pravice na nepremičninah v urbanih središčih in kmetijskih področjih (vključno z nakupom poslovnih prostorov in nakupom več kot treh enot v isti zgradbi) pridobiti dovoljenje DGTE (Generalni direktorat za transakcije s tujino pri Ministrstvu za ekonomijo in finance). Nakup nepremičnine se opravi pred javnim notarjem, ki spremembo lastništva vpiše v ustrezen register, potem ko so bile plačane davščine na promet z nepremičninami.

Dovoljenja DGTE za nakup vseh vrst nepremičnin ne potrebujejo španski državljani z bivališčem v tujini in tuji državljani za nakup do treh enot v isti zgradbi (za stanovanjske namene) če sta omenjena nakupa izvršena v tuji valuti.

Davčni režim:

Davek na dohodek od nepremičnin znaša 53% katastrske vrednosti nepremičnine.

Davek na promet nepremičnin znaša 6% tržne vrednosti nepremičnine.

Davek na posest kmetijskih nepremičnin znaša 0,3% do 1,2% katastrske vrednosti nepremičnine in 0,6% do 1,3% katastrske vrednosti urbane nepremičnine.

ŠVICA

Zvezna zakonodaja je zelo restriktivna v pogledu pridobivanja nepremičnin s strani tujih podjetij in podjetij v tuji lasti, saj lahko dovoljene za pridobitev nepremičnine dobijo samo podjetja v tuji lasti, s sedežem v Švici nepretrgoma najmanj 5 let.

Podjetjem s tujim deležem, ki lahko dokažejo, da niso pod tujo kontrolo, ni treba pridobiti dovoljenja za pridobitev lastninske pravice na nepremičninah, tudi če tuji delež presega 30%.

Dovoljenja za pridobitev nepremičnin za opravljanje poslovne dejavnosti izdajajo lokalne (kantonske) oblasti in ga ni težko pridobiti (za razliko od dovoljenja za nakup nepremičnin za stanovanjske namene).

Davčni režim:

Švica ne pozna davka na promet nepremičnin.

Zvezni davek za posest nepremičnin znaša 0.08% – kantonski davek.

Davek na dohodek nepremičnin je sestavljen iz zveznega in lokalnega davka in zelo variira glede na znesek ustvarjenega dohodka in up podjetja.

TURČIJA

Podjetja v tuji lasti lahko po turški zakonodaji svobodno pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah, vendar se v praksi srečujejo s številnimi preprekami.

Pridobivanje nepremičnin je prepovedano na številnih področjih, ki jih je določilo Obrambno ministrstvo. Za nakup 30 ali več hektarov zemljišča je potrebno dovoljenje Ministrskega sveta (Ministrski svet lahko določi posebne ugodnosti za pridobivanje nepremičnin v posebnih turističnih conah).

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin je 4% tržne vrednosti nepremičnine.

Davek na posest nepremičnin je v pristojnosti lokalnih organov oblasti.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša 46%.

AZIJA

AVSTRALIJA

Pridobivanje nepremičnin za izvajanje investicijskih del s strani tujih podjetij je dovoljeno, če ni v nasprotju z državnimi interesi. Dovoljenja za nakup nepremičnin izdaja FIRB – Foreign Investment Review Board. FIRB običajno odobrava nakup nepremičnin v naslednjih primerih:

- nakup nepremičnin za njihov razvoj in preprodajo;

- tuja podjetja običajno lahko pridobivajo zemljišča, predvidena za gradnjo stanovanjskih ali turističnih objektov, če se obvežejo, da bodo investicijska dela zaključena v 12 mesecih;

- tuja podjetja lahko pridobijo 50% lastninsko pravico na komercialnih nepremičninah z ustrežno infrastrukturo (100% samo v primeru, da za ostalih 50% ni ustreznega domačega investitorja in investicija ni v nasprotju z državnimi interesi);

- avstralski državljani z bivališčem v tujini in tuji državljani z bivališčem v Avstraliji lahko svobodno pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah (z ustrežno infrastrukturo) predvidenih za stanovanjske namene. Druge tuje osebe morajo za to pridobiti dovoljenje ustreznega državnega organa (FIRB), ki pa se v praksi dodeljuje samo tujim podjetjem za stanovanjske potrebe njihovega vodilnega kadra in uslužbencev, ki imajo začasno bivališče v Avstraliji 12 mesecev ali več (po selitvi v domovino morajo obvezno odprodati nepremičnino).

Posebno dovoljenje FIRB za nakup nepremičnin ni potrebno, če želijo pridobiti lastninsko pravico na nepremičninah: tuje dobrodelne organizacije, diplomatska predstavništva, pokojninski skladi tuje delovne sile v Avstraliji in tuja podjetja za opravljanje svoje poslovne dejavnosti.

Davčni režim:

Davek na posest nepremičnin določajo federalne enote (zvezni davek ne obstaja) po progresivni lestvici glede na vrednost nepremičnine.

Davek na dohodek od nepremičnin se aplicira samo v primeru, da je bila nepremičnina prodana v roku 12 mesecev ali manj od dneva nakupa.

KOREJA

Podjetja s tujim deležem manjšim od 50% lahko pridobivajo nepremičnine samo za opravljanje svojih poslovnih dejavnosti, po predhodni odobritvi Odbora za ekonomsko planiranje. Podjetja v tuji lasti (s 50% ali več tujega deleža) morajo za nakup nepremičnin pridobiti dovoljenje Ministrstva za notranje zadeve, razen za nepremičnine v posebnih conah, ki jih v ta namen določi država.

Tuje fizične osebe ne morejo pridobivati lastninske pravice na zemljiščih, na zgradbah pa le v izjemnih primerih.

Zakup nepremičnin je dovoljen v posebnih prostih carinskih conah (Masan in Iri) v drugih industrijskih conah pa je možno nepremičnine tudi kupiti.

Kmetijska zemljišča lahko tuje podjetje samo zakupi, razen v primeru, da je zemljišče že last domačega partnerja v mešanem podjetju.

Davčni režim:

Davek na posest nepremičnin znaša 0.3% vrednosti nepremičnine. V primeru novo izgrajenega industrijskega objekta se znesek poveča za 500%. Davek na posest stanovanjskih zgradb znaša od 0.3% do 7% glede na vrednost objekta.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša od 30% do 34% glede na višino dohodka.

Davek na promet nepremičnin znaša 25%

MALEZIJA

Malezijska zakonodaja prepoveduje prodajo kmetijskih zemljišč tujim podjetjem, (zakup le-teh je dovoljen) ali tujim fizičnim osebam, za pridobitev komercialnih zemljišč in zemljišč za stanovanjske namene pa je potrebno dovoljenje ustreznih organov posameznih federalnih enot (tuja podjetja ne morejo pridobivati nepremičnine v federalnih enotah Sarawak, Perak in Kelantan).

Nakup nepremičnin v posebnih industrijskih conah ni omejen. Nizka cena nepremičnin, moč domačega gospodarstva in politična stabilnost povzročajo veliko zanimanje tujih investitorjev za nakup nepremičnin v državi, tako da se je malezijska vlada odločila ponovno uvesti 30% limit tujega deleža pri nakupu obstoječih zgradb v Maleziji.

Davčni režim:

Davek na promet nepremičnin znaša od 5% do 20% tržne vrednosti nepremičnine glede na dolžino razdobja, ki je minilo od nakupa do ponovne prodaje nepremičnine.

Koreja ne pozna davka na posest nepremičnin.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša 35%.

SINGAPUR

Tuja podjetja in podjetja v tuji lasti lahko svobodno pridobivajo lastninsko pravico na zemljiščih in zgradbah za opravljanje svoje poslovne dejavnosti v posebnih conah, ki jih določi država.

Tuja podjetja in tuji državljani lahko, po predhodnem dovoljenju vlade, pridobijo lastninsko pravico na zemljiščih predvidenih za stanovanjsko izgradnjo.

Z nepremičninami, predvidenimi za uporabo tujih podjetij, upravlja državna korporacija JTC (Jurong Town Corp.), ki razpolaga z 24 industrijskimi conami v državi.

Zemljišča v industrijskih conah s pripadajočo infrastrukturo je možno zakupiti za obdobje od 30 do 60 let, tovarniške zgradbe vključno z pripadajočim zemljiščem pa je možno zakupiti za obdobje 3 let z možnostjo podaljševanja. Z izgradnjo ustreznih industrijskih con JTC usmerja tuja vlaganja v gospodarske aktivnosti, ki so prioritetnega pomena za razvoj singapurskega gospodarstva: kemična industrija, ladjedelnštvo, predelava nafte, visoka tehnologija, ipd.

Davčni režim:

Podjetja, ki posedujejo nepremičnine, ki služijo za opravljanje industrijskih in komercialnih dejavnosti, ne plačujejo davka na posest nepremičnin.

Singapur ne pozna davka na promet nepremičnin. Davek na dohodek od nepremičnih znaša 32%.

TAJVAN

Za pridobitev lastninske pravice s strani tujih podjetij in podjetij v tuji lasti je potrebno dovoljenje pristojnega državnega organa, vendar se v praksi dodeljuje samo izjemoma.

Davčni režim:

Davek na posest urbanih zemljišč znaša 0,2% od %, 6% vrednosti zemljišča, na posest zemljišč za druge namene po 1% od 5,5%.

Davek na dohodek od nepremičnin znaša 20%.

Tajvan ne pozna posebnega davka na promet nepremičnin, za ta primer velja splošen davek na dohodek (20%).

Predlog za izdajo zakona o VARUHU ČLOVEKOVIH PRAVIC s tezami za osnutek zakona – EPA 62

Zadeva: Pobuda za uvrstitev predloga za izdajo Zakona o varuhu človekovih pravic s tezami za osnutek zakona na dnevni red februarske seje državnega zbora

Predlagam, da se predlog za izdajo zakona o varuhu človekovih pravic s tezami za osnutek zakona uvrsti na dnevni red februarske seje državnega zbora. Gre za začetek dela pri zakonu, ki pomeni ustanovitev inštitucije za varstvo človekovih pravic, kot jo zahteva ustava (159. člen) in kakršne dosedaj pri nas nismo imeli. Ker zakon ustanavlja inštitucijo nadzora nad delovanjem države, njene izvršne oblasti in uprave, je smiselno, da celoten postopek poteka v parlamentu.

Prilagam besedilo predloga za izdajo zakona s tezami za osnutek zakona. Oba dokumenta je pripravil gospod Jernej Rovšek, sekretar Sveta za varstvo človekovih pravic, ki se strokovno že dalj časa ukvarja s to problematiko in je bil v letu 1992 na praksi pri angleškem ombudsmanu v okviru programa Sveta Evrope tudi na osnovi usmeritve takratne Skupščine Slovenije, da pridobimo strokovnjaka za pravo zakona na osnovi 159. člena Ustave Republike Slovenije.

Gospod Jernej Rovšek je pripravljen prevzeti vlogo strokovnega koordinatorskega pripravi zakona.

dr. Lev Kreft
poslanec Združene liste

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA o varuhu človekovih pravic

I.

Ustava Republike Slovenije v 159. členu predvideva oblikovanje novega organa, ki ga v naslovu člena imenuje varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Njegova funkcija je opredeljena v prvem odstavku tega člena in sicer se ustanovi za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil. Že iz te skope ustavne definicije je razvidno, da gre za institucijo, ki jo poznajo v drugih državah pod imenom ombudsman. V Sloveniji moramo to institucijo čimprej usposobiti iz več razlogov; poleg uskladitve zakonodaje z rokom iz ustavnega zakona in zaokrožitve ustavnega sistema varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, se bo z ustanovitvijo tega organa Slovenija uvrstila med države z učinkovitejšim sistemom neformalnega izvensodnega varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

II.

Institucijo ombudsmana je prva uvedla Švedska že daljnjega leta 1809. Beseda ombudsman pomeni pooblaščen zastopnik. Druga ga je uvedla sosednja Finska leta 1919. Institucijo je po drugi svetovni vojni uvedla večina zahodnih držav, razširjen pa je tudi v Kanadi, Južni Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji, v posameznih afriških državah in drugod.

Obstaja več modelov ombudsmana. Švedski in finski model ombudsmana se imenuje tudi »pravi ombudsman«. Skandinavski model ombudsmana je prevzela tudi Španija z ustanovitvijo institucije »Defensor del Pueblo« leta 1981. Ti ombudsmani se od drugih razlikujejo po tem, da imajo najširšo pristojnost, ki se razteza na vse upravne, izvršilne in sodne organe. Ti ombudsmani imajo tudi določene pristojnosti za vlaganje pravnih sredstev na sodiščih.

Ostali modeli ombudsmanov imajo nekoliko ožje pristojnosti. Tako že danski ombudsman nima pristojnosti za nadzor pravosodja.

Od teh se razlikujeta britanski ombudsman ali »Parliamentary Commissioner for Administration« in francoski »Mediateur«. Njuni skupni značilnosti sta, da se pritožnik ne more neposredno obrniti nanju, temveč le preko članov parlamenta ter močnejša povezanost s parlamentom. Britanski oziroma anglo-saksonski model so prevzeli z modifikacijami tudi v Severni Irski, Novi Zelandiji, kanadskih provincih ter nekaterih afriških in azijskih deželah, ki sodijo v okvire Commonwealth-a.

Od pravih ombudsmanov se razlikujejo tdi takoimenovani

quasi-ombudsmani ali posebni ombudsmani za nadzor posameznih ožjih področij. Poleg ožje specializiranosti pogosto delujejo brez trdne zakonske oziroma ustavne podlage in zakonskih pooblastil. Njihova značilnost je tudi tesnejša navezanost na posamezne upravne organe, kar jim zmanjšuje neodvisnost in ugled. V ta okvir lahko uvrstimo tudi nekateri lokalni ombudsmane.

Večina držav ustanavlja individualne ombudsmane, ki jih poveljuje ugoden nosilec institucije, ki lahko imenuje svoje namestnike in druge pomočnike. Določeno obliko kolektivnega ombudsmana imata Avstrija in Švedska; prva imenuje tri ombudsmane, druga pa štiri, izmed katerih eden določen vodi institucijo.

Institucijo ombudsmana so v zadnjem času uvedli tudi v nekaterih bivših državah socialističnega bloka, tako ga ima šest let Poljska, ustanovila ga je tudi Madžarska, o njihovi ustanovitvi pa po razpoložljivih podatkih razmišljajo tudi v Češkem in v drugih državah bivšega vzhodnega bloka.

Posebej spodbuja ustanovitev te institucije tudi Svet Evrope. Odbor ministrov Sveta Evrope je v Priporočilih številka R (85) 13, ki jih je sprejel dne 23. septembra 1985, med drugim poudaril, da bi morala institucija ombudsmana imeti posebne pristojnosti pri uveljavljanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Vladam držav članic je priporočil, da naj proučijo: možnost ustanovitve ombudsmana na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni ali za specifična področja javne uprave; večjo pristojnost ombudsmanom, kjer jih še nimajo, zadevam človekovih pravic ter, če to ni v nasprotju z domačo zakonodajo, da začnejo s preiskavami in dajo svoja mnenja, kadar gre za vprašanja človekovih pravic. Svet ministrov je tudi priporočil vladam, da razmislijo tudi o drugih načinih povečanja moči pristojnosti ombudsmanom, da bi jim zagotovili učinkovito delovanje na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin v okviru upravnih funkcij države.

Prve koference ombudsmanov in podobnih organizacij za varstvo človekovih pravic v državah KVSE, ki jo je organiziral Defensor del Pueblo v Madridu od 28. do 30. maja 1992, so sodelovali predstavniki 34 držav in treh mednarodnih organizacij, med njimi tudi predstavnika Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin Republike Slovenije.

V sklepih, sprejetih na konferenci, je najprej poudarjeno, da predstavlja koncept ombudsmana pomemben mehanizem za varstvo človekovih pravic. Po začetnem uspehu v skandinavskih državah se je v evropskih državah razvil v različne oblike. Pomemben je tako za države z dolgoletno parlamentarno demokracijo kot tudi za države, ki so šele pred kratkim izšle iz

obdobja brez demokracije. Čeprav obstaja več vrst institucij za varstvo in razvoj človekovih pravic in za popravilo krivic na upravnem področju, vsaka od teh oblik izraža tradicije in vzorce demokracije v svojih državah. Organi za varstvo človekovih pravic, ki niso ombudsmeni imajo prav tako pomembno vlogo na tem področju.

V 4. točki sklepov je podan poskus definicije institucije »pravega« ombudsmana. V vsaki državi naj bi bilo za delovanje takšnega ombudsmana značilno:

- a) da je povezan s parlamentarno demokracijo;
- b) da so njegove usluge neposredno dostopne državljanom, ki se želijo pritožiti zaradi slabega opravljanja ali kršenja človekovih pravic;
- c) da ima njegovo delovanje trdno zakonsko in pravno podlago;
- d) da je popolnoma neodvisen od uprave;
- e) da morajo naslovniki njegove ugotovitve upoštevati in nanje odgovoriti ter
- f) da noben državni organ ne sme biti izvzet iz njegovih pristojnosti.

V 5. točki sklepov je poudarjeno, čeprav je njegova glavna naloga preiskava in povrnitev krivic, ki so prizadejane pritožniku, da je njegova druga naloga prispevek k izboljšanju delovanja državne uprave, ki naj prepreči nadaljnje krivice in ponavljanje napak. Ombudsman naj predlaga spremembe zakonodaje, ki naj jih izpeljeta vlada in parlament prek sistema parlamentarnega odločanja. Prav tako naj bo v primerih, ko ombudsman priporoča odpravo krivic, organ, ki je krivici povzročil, tisti, ki naj zagotovi njegovo odpravo.

V 6., 7., in 8. točki je poudarjeno naj ima ombudsman z zakona zagotovljena sredstva, ki mu omogočajo obravnavo vsake pritožbe. Institucija mora biti javnosti čimbolj znana, da posamezniki vedo na koga se lahko obrnejo, pri tem naj mu pomagajo javni mediji, kot tudi vlada in parlament. Ombudsman naj s svojimi javnimi ukrepi prepriča vlado, da javno objavi državljanom, kakšne so njihove pravice na splošno in na posameznih področjih in kakšne standarde storitev javne uprave lahko pričakujejo.

III.

Določba 159. člena Ustave Republike Slovenije omogoča različne možnosti oblikovanja slovenskega varuha (ali varuhov) človekovih pravic. Glede na ustavno določbo in razvito pravno kulturo bi za Slovenijo verjetno najbolj ustrežal ombudsman s široko opredeljenimi pristojnostmi. Takšen model je sprejela tudi Poljska, ki mu je kasneje (s spremembo zakona) dodala možnost vlaganja izrednih pravnih sredstev s pristojnostjo, kot jo ima javni tožilec. Prav tako bi bil verjetno za naše razmere primernejši individualni ombudsman, ki bi si z namestniki delil področja svojega dela, kot pa kolektivni organ.

Z zakonom bi bilo potrebno tudi opredeliti njegov neodvisen in samostojen položaj do vseh državnih organov, predvsem vlade in uprave. Tesneje bi sicer sodeloval z državnim zborom, ki bi ga izvolil in na katerega bi se obračal po pomoč v konfliktih z izvršnimi in upravnimi organi, vendar mu tudi parlament ne bi smel dajati konkretnih usmeritev in navodil za delo. Takšna navodila oziroma tesna povezanost s političnimi strukturami bi ga lahko pahnili v sredstvo političnega obračunavanja, kar bi ogrozilo njegovo samostojnost, kredibilnost in ugled.

Glede načina izvolitve ombudsmana bi bila ustrezna rešitev, kot je določena za sodnike ustavnega sodišča – da ga izvoli državni zbor na predlog predsednika republike; namestnike pa naj bi na njegov predlog izvolil državni zbor. Njegov mandat se naj ne bi prekrival z mandatom državnega zbora, zato naj bi se izvolil za daljše obdobje ali trajno.

Poleg parlamenta je njegovo največje orožje javnost. Sam ombudsman nima nobenih pristojnosti za odločanje, ne more spremeniti nobene odločitve in nadomestiti nobenega drugega državnega organa, zato ni nobene nevarnosti, da bi postal nova veja oblasti poleg parlamenta, vlade in pravosodja.

Edine zakonske pristojnosti, ki jih ima ombudsman, se nanašajo na možnost pridobiti vsako informacijo s strani državnih organov in voditi preiskavo. V ta namen mu je potrebno z zakonom omogočiti dostop do vseh podatkov in možnost zaslišanja posameznikov.

Na podlagi ugotovitev, ki jih zbere preko državnih organov ali sam, ombudsman naslavlja državnim organom, organom lokalne samouprave in nosilcem javnih pooblastil svoje ugotovitve, mnenja, kritike, predloge in priporočila. Če se državni organ ustrezno ne odzove, lahko o tem obvesti parlament, javnost, ali oba. Glede na skorajšnjo sprejetje Slovenije v Svet Evrope in ratifikacijo Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope se bo pojavila možnost vlaganja individualnih pritožb naših državljanov nadzornim organom Sveta Evrope, zato je pomembno, da bi čimveč zadev, pri katerih gre lahko za kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin rešili v Republiki Sloveniji. To bo mogoče storiti med drugim z ustavno pritožbo na Ustavno sodišče Republike Slovenije, pri čemer naj bi bil tudi varuh pooblaščen predlagatelj takšne pritožbe ter z njegovim preventivnim delovanjem.

V nadaljnjem postopku priprave tega zakona bo potrebno razmisliti tudi o drugih pooblastilih varuha, tako npr. o možnosti vložitve izrednega pravnega sredstva zahteve za varstvo zakonitosti, ki ne bi posegala v neodvisnost sodstva. Prav tako bi bilo potrebno preučiti možnost, da bi v sodnih postopkih varuh imel vlogo »amicus curiae« (prijatelj sodišča) tako, da bi v zadevah iz svoje pristojnosti lahko že v teku postopka sporočil svoja pravna mnenja in merila varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih bo izoblikoval sam ali na podlagi judikature nadzornih organov Sveta Evrope (Komisije in Sodišča za človekove pravice), sodiščem in drugim organom, ki odločajo o pravicah posameznikov.

Postavlja se tudi vprašanje razmerja varuha do organov lokalne samouprave, ki še niso izoblikovani in katerih ustavni koncept še ni docela razčiščen. Zato, vsaj v začetnem obdobju, ne bi kazalo ustanavljati posebnih ombudsmanov za nadzor lokalnih organov, pač pa usposobiti ombudsmana, da bo prek ustreznih metod dela, lahko prisoten na različnih območjih Slovenije in ne le v Ljubljani.

Funkcija ombudsmana je zelo izpostavljena, saj lahko nadzira, sicer neformalno, tudi najvišje organe izvršilne in upravne oblasti, zato mu mora zakon zagotoviti imuniteto, neodvisen finančni položaj do vlade in socialno varnost po prenehanju funkcije.

IV.

Slovenija in tudi bivša Jugoslavija niso imele institucije z nalogami in pooblastili, kot naj bi jih imel varuh človekovih pravic. Bolj ali manj podobne naloge ali vlogo so v Sloveniji doslej opravljali zlasti Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, družbeni pravobranilci samoupravljanja in komisije za vloge in pritožbe.

V nadaljnjem postopku priprave tega zakona bi bilo potrebno podrobneje analizirati dosedanje delo in uspešnost vsake od teh institucij. Vendar pa je mogoče v grobem ugotoviti, da se je funkciji ombudsmana najbolj približal Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin in sicer predvsem v zadnjem obdobju svojega delovanja, ko deluje na podlagi zakona in se bolj kot v preteklih letih posveča reševanju individualnih vlog. Bolj podrobno je njegovo delo na tem področju mogoče spoznati na podlagi njegovih letnih poročil o delu, zlasti za obdobja 1990–1991 in 1991–1992. Vendar pa Svet objektivno teh vlog ni mogel v celoti in dovolj učinkovito opravljati,

predvsem zaradi nepoklicne sestave njegovih članov in minimalne službe, kar mu ni omogočalo, da bi sam preverjal dejstva iz pritožb oziroma opravljal preiskovalne naloge.

Družbeni pravobranilci samoupravljanja imajo na podlagi zakona podobna pooblastila kot drugod ombudsmani, v nekaterih pogledih pa celo večja. Tako ima družbeni pravobranilec možnost nastopiti kot stranka oziroma zunanji intervenient pred sodiščem in možnost, da zadrži izvršitev posamičnega akta. Takšnih pooblastil praktično nima noben ombudsman. Vendar pa so predmet varstva družbenega pravobranilca samoupravljanje in družbena lastnina, ki sta bolj ideološka kot pravna kategorija. Vloga pravobranilcev bi zaslužila podrobnejšo analizo, vendar pa je mogoče na kratko ugotoviti, da se naloge varuha in družbenih pravobranilcev ne prekrivajo, saj varuh nastopa proti državnim organom, družbeni pravobranilec pa predvsem proti podjetjem (v družbeni lastnini). Pravobranilci sicer izgubljajo predmet svojega varstva, vendar pa so z zakonom o lastninjenju dobili novo nalogo glede nadzora nad privatizacijo.

V Sloveniji so komisije za vloge in pritožbe ustanovljene na ravni republiškega parlamenta ter občinskih skupščin. Njihova značilnost je, da ne delujejo na podlagi zakonskih ampak poslovninskih pooblastil, zato je njihovo delo omejeno predvsem na neformalno posredovanje za reševanje posamičnih ali širših problemov, s katerimi se posamezniki obračajo neposredno na komisije za vloge in pritožbe ali na državne organe in njihove funkcionarje, ki jih ti odstopijo komisiji. Njihova učinkovitost je odvisna predvsem od prizadevnosti in ugleda predsednikov in članov komisij. Takšno ali podobno službo bo parlament gotovo potreboval tudi v prihodnje.

V.

Pri pripravi tega gradiva sem kot vire uporabil razpoložljivo literaturo o instituciji ombudsmana ter letna poročila in zakone, ki urejajo pooblastila ombudsmana. Pri oblikovanju priloženih tez za osnutek zakona sem uporabljal predvsem dosedanje zakonsko ureditev in izkušnje delovanja Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter posamezne rešitve iz zakonov o ombudsmanih Španije, Finske, Danske, Nizozemske, Poljske in Velike Britanije.

TEZE ZA OSNUTEK ZAKONA o varuhu človekovih pravic

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. teza

S tem zakonom se ustanovi za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: varuh) ter določijo njegove pristojnosti in pooblastila.

2. teza

Varuh je pri svojem delu neodvisen in samostojen. Nihče mu ne more dajati smernic in navodil za delo.

3. teza

Varuh opravlja svoje delo na podlagi ustave in mednarodnih pravnih aktov o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Pri svojih intervencijah se lahko sklicuje tudi na načela pravičnosti in dobrega upravljanja.

4. teza

Varuha izvoli državni zbor na predlog predsednika republike za dobo šestih let. Po izteku mandata je lahko ponovno izvoljen.

Varuh ima najmanj dva namestnika, ki jih na njegov predlog izvoli državni zbor.

5. teza

O svojem delu varuh poroča državnemu zboru z rednimi letnimi ali posebnimi poročili.

6. teza

Državni organi, organi lokalne samouprave in nosilci javnih pooblastil (v nadaljnjem besedilu: organi) so mu dolžni na njegovo zahtevo zagotoviti vse informacije in mu omogočiti izvedbo preiskave.

7. teza

Varuh lahko naslovi organom predloge, mnenja, kritike in priporočila, ki so jih ti dolžni obravnavati in nanje v določenem roku odgovoriti.

8. teza

Postopek pri varuhu je zaupen. O svojem delu obvešča javnost in državni zbor.

9. teza

Vsakdo, ki je prizadet z aktom organa, lahko da pobudo za začetek postopka pri varuhu. Varuh lahko začne postopek tudi na lastno pobudo. Postopek je neformalen in za stranke brezplačen.

Varuh je dolžan voditi postopek nepristransko in v vsaki zadevi pridobiti stališča vseh prizadetih strani.

II. IZVOLITEV IN POLOŽAJ VARUHA IN NJEGOVH NAMESTNIKOV

10. teza

Za varuha je lahko izvoljen kdor je državljan Republike Slovenije in ugleden pravni strokovnjak.

Kandidata za varuha v izvolitev predlaga predsednik Republike Slovenije.

11. teza

Postopek za izvolitev varuha se mora začeti najkasneje šest mesecev pred iztekom njegovega mandata.

Državni zbor je dolžan odločiti o predlogu predsednika republike v roku 30 dni od predložitve predloga.

12. teza

Predsednik republike objavi v Uradnem listu Republike Slovenije poziv za zbiranje predlogov možnih kandidatov za varuha.

Predloge lahko dajo državljani Republike Slovenije, pravne osebe in državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil.

V postopku kandidiranja se smiselno uporabljajo določbe o izvolitvi kandidatov za sodnike ustavnega sodišča.

(varianta: Ta teza se črta)

13. teza

Varuh ima dva ali več namestnikov. Število namestnikov določi varuh s svojim aktom glede na razdelitev področij dela v okviru institucije na podlagi mnenja pristojne komisije državnega zbora. Varuh predlaga izvolitev namestnikov državnemu zboru pred iztekom mandata namestnikov.

O predlogu varuha za izvolitev namestnika je državni zbor dolžan odločiti v roku 30 dni.

14. teza

Mandat namestnikov je šest let in so lahko ponovno izvoljeni.

Z dnem prisege varuha so mu dolžni namestniki ponuditi odstop.

15. teza

Namestnik nadomešča varuha ob njegovi odsotnosti, smrti, ob izteku mandata ali trajni ali začasni nesposobnosti za opravljanje funkcije.

Varuh določi vrstni red namestnikov, ki ga nadomeščajo ob njegovi odsotnosti ali odsotnosti namestnikov.

16. teza

Varuh in njegovi namestniki začnejo opravljati funkcijo z dnem prisege, ki jo podajo pred predsednikom državnega zbora in se glasi: »Prisegam, da bom opravljal svojo nalogo na podlagi Ustave, da bom varoval človekove pravice in temeljne svoboščine in opravljal svoje delo vestno in nepristransko. Varoval bom zaupnost podatkov in državnih skrivnosti.«

17. teza

Funkcija varuha ni združljiva z drugimi funkcijami v državnih organih, organih lokalne samouprave, političnih strank in sindikatov in z opravljanjem drugih pridobitnih in nepridobitnih dejavnosti, ki so nezdružljive s funkcijo varuha.

Mnenje o združljivosti daje pristojna komisija državnega zbora.

Če varuh ne opusti funkcije, ki je nezdružljiva s funkcijo varuha v 30 dneh, se šteje, da ni nastopil funkcije.

18. teza

Varuh ni kazensko odgovoren za mnenje ali predlog, ki ga je izrekel v okviru opravljanja svoje funkcije.

Varuh ne sme biti priprt, niti se zoper njega, če se sklicuje na imuniteto, ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja državnega zbora, razen če je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen nad 5 let.

O zahtevi pristojnega državnega organa za dovoljenje postopka iz prejšnjega odstavka odloči državni zbor na njegov predlog najkasneje v 30 dneh.

Varuh je lahko predčasno razrešen samo, če sam to zahteva, če je kaznovan za kaznivo dejanje s kaznijo odvzema prostosti ali zaradi trajne izgube delovne zmožnosti za opravljanje svoje funkcije.

Varuhu poteče mandat v letu ko doseže 65 let starosti.

19. teza

Varuh ima pravico do plače v višini kot jo ima predsednik ustavnega sodišča.

Namestnik varuha ima pravico do plače v višini kot je določena za sodnika ustavnega sodišča.

Varuh in njegovi namestniki imajo pravico do dodatkov na delovno dobo, do nadomestila za čas letnega dopusta zaradi zadržanosti zaradi bolezni ali poškodbe ter pravice iz socialnega zavarovanja po predpisih, ki veljajo za osebe v delovnem razmerju.

20. teza

Varuh, ki je do izvolitve opravljal drugo trajno funkcijo v državnem organu, javnem gospodarskem podjetju ali javnem zavodu ima po prenehanju mandata pravico nadalje opravljati prejšnjo funkcijo ali delo, če v treh mesecih po prenehanju mandata sporoči pristojnemu organu, da želi nadalje opravljati prejšnjo funkcijo ali delo.

21. teza

Varuh, ki mu je prenehal mandat in iz objektivnih razlogov ne more nadaljevati prejšnjega dela ali dobiti druge ustrezne zaposlitve, pa ni izpolnil pogojev za upokojitev, ima pravico do nadomestila plače v višini, ki bi jo prejemal, če bi opravljal funkcijo, dokler se ne zaposli oziroma pridobi pravico do upokojitve po splošnih predpisih, vendar najdlje eno leto po prenehanju mandata oziroma dve leti, če v tem času izpolni pogoje za upokojitev po splošnih predpisih.

Čas iz prejšnjih odstavkov se šteje v delovno dobo. V tem času je tudi socialno zavarovan in ima druge pravice iz delovnega razmerja.

22. teza

Varuh, ki mu je prenehal mandat, razen če je bil razrešen na lastno zahtevo ali zaradi obsodbe za kaznivo dejanje, lahko uveljavi pravico do pokojnine ne glede na pogoje, ki so določeni za pridobitev pravice do pokojnine po splošnih predpisih, če je do prenehanja mandata ali v času iz prejšnjega člena dopolnil najmanj 25 let pokojninske dobe.

Pokojnina se odmeri za 25 let pokojninske dobe v višini 70% osnove. Za vsako leto pokojninske dobe nad 25 let se pokojnina poveča za 2%, vendar največ do 85% pokojninske osnove.

Pokojnino odmeri in izplačuje pokojninski zavod. Sredstva za razliko med pokojnino po splošnih predpisih in pokojnino po tem zakonu se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije.

23. teza

Določila o pravicah in obveznostih varuha iz tez 17 do 22 veljajo tudi za namestniku varuha.

III. PRISTOJNOST

24. teza

Varuh nadzira vse državne organe, organe lokalne samouprave in nosilce javnih pooblastil.

Varuh ne sme začeti postopka ali preiskave proti predsedniku republike, poslancem in delovnim telesom državnega zbora, predsedniku vlade in ministrom, sodnikom ustavnega in vrhovnega sodišča in članom računskega sodišča.

(Varianta: črtajo se predsednik vlade in ministri)

25. teza

Varuh praviloma ne obravnava zadev, o katerih so v teku sodni ali drugi pravni postopki, razen če gre za neupravičeno zavlačevanje postopka ali za očitno zlorabo oblasti.

26. teza

Varuh lahko vsakemu organu posreduje svoje mnenje z vidika varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v zadevi, ki jo obravnava, ne glede na fazo ali vrsto postopka, ki je v teku pred temi organi.

Pri tem je dolžan spoštovati načelo neodvisnosti sodstva.

IV. postopek

27. teza

Vsaka fizična oseba, njihova združenja ali institucija civilne družbe, ki je prizadeta z aktom državnega organa, organa lokalne samouprave ali nosilca javnih pooblastil, lahko naslovi na varuha pobudo za začetek postopka.

Pobudo lahko vloži vsakdo ne glede na državljanstvo, bivališče ali kakšno drugo okoliščino, če je prizadet z aktom organa Republike Slovenije.

28. teza

Vse pritožbe naslovljene na varuha morajo biti podpisane in označene z osebnimi podatki in naslovom pritožnika ter vsebovati okoliščine, dejstva in dokaze na katerih temelji pritožba.

Pritožba se po možnosti vloži pisno, le izjemoma ustno na zapisnik. Za vložitev pritožbe ni pomembna formalna obličnost ali pomoč odvetnika.

Osebe, ki jim je zeta prostost, imajo pravico nasloviti varuhu pritožbo v zaprti kuverti.

29. teza

Ko varuh prejme pobudo za začetek postopka se lahko odloči, da:

- 1) pobudo zavrže, ker je anonimna, prepozna, žaljiva in predstavlja zlorabo pravice do pritožbe ali ker ni pristojen za reševanje zadeve;
- 2) pobudo zavrne, ker iz razpoložljivih podatkov in okoliščin nedvoumno izhaja, da ne gre za primer kršitve človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ali drugo nepravilnost, ki jo lahko obravnava, ali je vloga nepopolna in jo pobudnik po pozivu ne dopolni;
- 3) se o pobudi odloči ali
- 4) začne preiskavo.

V primeru, da pobudo zavrne iz razlogov iz 2. točke prejšnjega odstavka ali ker se izreče za nepristojnega, je dolžan o tem v čimkrajšem roku pobudnika obvestiti, mu pojasniti razloge za zavrnitev in ga po možnosti napotiti na drugo ustrezno pot za rešitev zadeve.

30. teza

Varuh ne začne postopka, če je od dogodka ali zadnje odločitve državnega organa preteklo več kot eno leto, razen če oceni, da je pritožnik zamudil rok iz objektivnih razlogov ali da gre za tako pomembno zadevo, ki opravičuje njegovo ukrepanje.

31. teza

Varuh zavrne začetek postopka zlasti iz naslednjih razlogov:

- če ne gre za akt državnega organa temveč za razmerja med posamezniki, organizacijami civilne družbe ali podjetji;
- če gre za zadevo, ki je v pristojnosti preiskovalnih komisij državnega zbora v razmerju do predsednika vlade ali ministrov ali za politična vprašanja;
- če niso bila izkoriščena redna ali izredno pravna sredstva, razen če oceni, da bi bilo za posameznika nesmotrno začeti ali nadaljevati takšne postopke ali bi bila posameznikom prizadejana velika ali težko popravljiva škoda;

– če oceni, da gre za manj pomembno zadevo, ki tudi po opravljeni preiskavi ne bi mogla dati primerne rezultata.

32. teza

Odločitev varuha, da ne začne postopka je dokončna in zoper njo ni pritožbe.

33. teza

Preden se odloči za začetek preiskave lahko varuh zahteva dodatna pojasnila in podatke od organa ali uradne osebe, na katere se pritožba nanaša.

Varuh določi rok za pojasnila iz prejšnjega odstavka, ki ni more biti daljši od 15 dni. Če organ ali javni uslužbenec ne predloži zahtevanih podatkov v zahtevanem roku mora varuhu brez odlašanja sporočiti razloge, zaradi katerih ni predložil zahtevanih podatkov.

O zamudi roka iz prejšnjega odstavka varuh obvesti neposredno nadrejeni organ.

Odklonitev ali nespoštovanje zahteve varuha s strani državnega organa, uradnika ali njegovega nadrejenega se šteje za oviranje dela varuha.

Varuh lahko o tem obvesti javnost ali poroča s posebnimi poročili pristojni komisiji državnega zbora ali državnemu zboru.

(Variantni dodatek: Neupoštevanje zahteve varuha je prekršek po zakonu o prekrških.)

34. teza

Vsi državni organi so dolžni pomagati varuhu pri izvedbi preiskave in mu nuditi na njegovo zahtevo strokovno pomoč in mnenji ali ekspertizami.

35. teza

Varuh ima dostop do vseh podatkov ter vpogled v vse dokumente iz pristojnosti Republike Slovenije ne glede na stopnjo njihove zaupnosti. Predpisi o varovanju tajnosti obvezujejo varuha in njegove uslužbence.

Vpogled v dokumente, ki se štejejo za državno ali vojaško tajnost lahko zavrne z obrazloženim sklepom le Vlada Republike Slovenije.

36. teza

Vsi državni uradniki se morajo odzvati varuhu na vabilo za sodelovanje v njegovem postopku ter za zaslišanje, ki ga izvede sam ali uslužbenec, ki ga pooblasti.

Varuh pri tem spoštuje načelo, da nihče ni dolžan obtoževati samega sebe.

37. teza

Varuh lahko kadarkoli v teku postopka zavrne pritožbo in prekine preiskavo, če ugotovi, da je bila zadeva rešena na drug način ali če pritožnik ne sodeluje v postopku ali je njegovih dejanj razvidno, da ne kaže zanimanja za nadaljevanje postopka.

38. teza

Varuh lahko opravi inšpekcijski pregled v vsakem državnem organu, organu lokalne samouprave ali nosilcu javnih pooblastil.

Varuh lahko opravi redne ali občasne preglede zaporov in drugih prostorov, v katerih so osebe, ki jim je odvzeta pro

stost, umobolnicah in zavodih za vzgojo in izobraževanje.

Varuh ima pravico, da opravi razgovor z osebami v zavodih iz prejšnjega odstavka brez navzočnosti drugih oseb.

39. teza

Po opravljeni preiskavi varuh izdela osnutek poročila o svojih ugotovitvah in ga posreduje obema prizadetima strankama, ki lahko nanju v določenem roku predložita pripombe ali predloge za dopolnitev poročila.

40. teza

Varuh v končnem poročilu navede svojo oceno dejstev in okoliščin posameznega primera in ugotovi, ali je šlo v obravnavanem primeru za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, slabo upravljanje, zavlačevanje postopka ali drugo nepravilnost.

Varuh hkrati predlaga način, s katerim naj se ugotovljena nepravilnost odpravi; pri tem lahko predlaga, da organ ponovno izvede določen postopek ali na drug način odpravi posamezniku ali skupini oseb prizadejano krivico ali nepravilnost, ali predlaga povrnitev škode. Pri tem ne posega v civilnopravne pravice, ki jih ima posameznik.

41. teza

Organi iz prejšnjega člena so dolžni varuha obvestiti o ukrepih na podlagi njegovih predlogov ali priporočil najkasneje v roku 30 dni.

Če organ ne predloži poročila o upoštevanju predlogov varuha ali če ti varuha ne zadovoljijo lahko o tem obvesti pristojno ministrstvo, poroča s posebnim poročilom državnemu zboru ali zadevo javno objavi.

Varuh lahko na stroške organa objavi svoje poročilo in svoj predlog v javnih glasilih, če se organ na njegove predloge ali priporočila po ponovni zahtevi ni ustrezno odzval.

42. teza

Pri obravnavanju ukrepov organov lokalne samouprave je varuh dolžan upoštevati posebnosti njihovega položaja, zlasti način sprejemanja odločitev.

43. teza

V kolikor varuh v teku postopka ugotovi, da gre za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, obvesti o tem pristojnega javnega tožilca. Javni tožilec je dolžan varuhu poročati o rezultatih svoje preiskave.

44. teza

Varuh lahko vloga izredna pravna sredstva v skladu s predpisi, ki urejajo te postopke.

(Varianta I: Varuh lahko vloži zahtevo za varstvo zakonitosti s pooblastili kot jih ima državni tožilec.)

(Varianta II: Ta teza se črta.)

45. teza

Varuh lahko vloži zahtevo za začetek postopka za oceno predpisov in drugih splošnih aktov in ustavno pritožbo, v skladu z zakonom, ki ureja postopek pred ustavnim sodiščem, če meni, da je s posamičnim aktom državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil kršena človekova pravica ali temeljna svoboščina.

46. teza

Varuh lahko predlaga začetek kazenskega ali disciplinskega postopka proti uradniku, ki je zavrnil njegov predlog za pridobitev dokumentacije ali se ni odzval vabilu za zaslišanje.

47. teza

Varuh poroča državnemu zboru z rednimi ali posebnimi poročili o svojem delu, ugotovitvah o stopnji spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin in o pravni varnosti v državi.

Letno poročilo mora predložiti najkasneje do 30. septembra za prejšnje leto.

Posebna poročila lahko varuh naslovi na pristojno komisijo državnega zbora ali neposredno na državni zbor.

48. teza

Ob obravnavi rednega letnega poročila na državnem zboru ima varuh pravico, da neposredno poroča državnemu zboru o povzetku poročila in o svojih ugotovitvah in predlogih na tej podlagi.

Letno poročilo varuha se natisne tako, da je dostopno tudi širši javnosti.

49. teza

Varuh lahko daje Državnemu zboru in Vladi Republike Slovenije pobude za spremembe zakonov in drugih pravnih aktov iz njihove pristojnosti.

Varuh lahko daje državnim organom, zavodom in organizacijam, ki izvajajo javna pooblastila predloge za izboljšanje njihovega poslovanja in ravnanja s strankami.

50. teza

Predsednik republike, predsednik državnega zbora, predsednik vlade in ministri so dolžni osebno sprejeti varuha na njegovo zahtevo najkasneje v 48. urah.

V. SLUŽBA VARUHA

51. teza

Varuh sprejme akt o notranji organizaciji, s katerim se zlasti določijo notranja delitev in organizacija dela ter postopek z vlogami po predhodnem mnenju pristojne komisije državnega zbora. Akt se objavi v uradnem glasilu.

52. teza

Varuh ima strokovno službo. Varuh imenuje in razrešuje svetovalce in druge uslužbence.

Varuh imenuje direktorja (sekretarja) službe, ki vodi službo varuha.

53. teza

Varuh lahko imenuje svetovalce in druge strokovnjake v službi za določen čas izmed delavcev državnih organov, ki se imajo pravico po izteku roka vrniti na svojo prejšnjo funkcijo ali delovno mesto.

Varuh lahko sprejema pripravnike v skladu z zakonom.

54. teza

Sredstva za financiranje institucije varuha določi državni zbor v proračunu Republike Slovenije na njegov predlog.

Pristojna komisija državnega zbora daje mnenje k sistemizaciji službe varuha in k njegovemu proračunu.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

55. teza

Varuh začne opravljati svoje delo takoj po kadrovski in materialni usposobitvi institucije, vendar najkasneje s 1. 1. 1994.

Z dnem začetka delovanja varuha preneha delovati Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin na podlagi zakona.

Varuh prevzame zadeve, sredstva in kader Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

56. teza

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati Zakon o Svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS šte. 14/90).

57. teza

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu.

O ponarejenih bankovcih

ZMAGO JELINČIČ je pristojne vprašal: Po naših podatkih Banka Slovenije razpolaga s 60 primerki bankovcev za 5000 SIT, za katere ocenjuje, da so ponarejeni.

Ali navedena količina drži in kakšnega porekla so, oziroma kako je Banka Slovenija do njih prišla. Zlasti nas zanima pri tem, koliko, od te količine, je prišlo do njih preko organov za notranje zadeve. Zanima nas tudi, kdaj je dobila v posest prvi ponarejeni 5000-tolarski bankovec.

Banka Slovenije mu odgovarja:

Z vašim dopisom z dne 13. januarja 1993, vaš znak 020-02/92-31, ste nam posredovali poslansko vprašanje poslanca Zmaga Jelinčiča v zvezi s ponarejenimi vrednostnimi boni za 5000 SIT, ki ga je zastavil kot vodja poslanske skupine Slovenske nacionalne stranke. Na njegovo vprašanje vam posredujemo naslednje pojasnilo:

Banka Slovenije je v času od 30. julija 1992 do vključno 14. januarja 1993 od področnih Uprav za notranje zadeve v Republiki Sloveniji prejela skupno 50 poštnih pošiljk, v katerih je bilo 180 ponaredkov vrednostnih bonov za 5000 tolarjev. V večini primerov je šlo za posamične primere odkritih ponaredkov (največ do 2 ponaredka od istega vnovčitelja), razen v pošiljki Uprave za notranje zadeve iz Nove Gorice, kjer je bilo pri isti osebi ugotovljenih 36 ponaredkov in je bil storilec tudi prijet.

Banka Slovenije prejema ponaredke domačega ali tujega denarja praviloma samo preko organov za notranje zadeve, ker je bil svojčasno dogovorjen tak postopek. Glede na to, da je Banka Slovenije skladno z 2. odstavkom 76. člena Zakona o Banki Slovenije pooblaščen, da daje strokovno mnenje o prisotnosti bankovcev in kovancev, ji področne Uprave za notranje zadeve, ki prejemajo ponaredke na svojih območjih, te odstopajo v strokovni pregled. Namen pregleda je, da banka preveri značilne elemente na predloženem »sumljivem bankovcu«, jih komisijsko pregleda s tehničnimi pripomočki, primerja z opisi originalnega denarja, ki so ji na razpolgo, in na tej osnovi poda svoje mnenje ali gre dejansko za ponaredek ali pa za pristen bankovec, ki je pri orgnaih za notranje zadeve zaradi kakršnegakoli vzroka vzbudil dvom. Bankovci, za katere je z ekspertizo ugotovljeno, da so pristni, se vrnejo pošiljatelju, ponaredki pa se zadržijo v arhivu banke. Pri svojem delu na področju odkrivanja in prepečevanja vnovčevanja lažnega denarja, banka sodeluje s kriminalističnim laboratorijem pri Ministrstvu za notranje zadeve, po potrebi pa tudi z drugimi institucijami (npr. s papirnico, če je potrebna posebna ekspertiza papirja, na katerem je tiskan ponaredek).

Na Banko Slovenije se občasno obračajo s prošnjo, da poda svojo oceno določenega bankovca, banke in menjalnice tudi direktno. V primerih, da se s pregledom tako prejetnih bankovcev ugotovi, da so dejansko ponarejeni, se primer odstopa v nadaljnjo obravnavo organom za notranje zadeve. Ekspertize, ki jih pripravlja Banka Slovenije, služijo organom za notranje zadeve pri nadaljnjem sodnem postopku (če je vnovčitelj poznan), oškodovancu pa za uveljavitev zavarovalne premije, če je bil zoper odkup lažnega domačega ali tujega denarja zavarovan.

V primeru 5000-tolarskih ponaredkov, ki so nam bili poslani, je šlo povsod za barvne fotokopije, katere naj bi bile po naši oceni izdelane na manj zahtevnih fotokopirnih strojih. Bankovci so preveč gladki, barvno neustrezni, po kvaliteti pa

pogosto tudi močno prepognjeni, zmečkani in celo zlepljeni, kar naj bi vzbujalo vtis, da so bili obrabljeni v prometu. Banka Slovenije je enote Službe družbenega knjigovodstva, banke in pošte, preko njih pa tudi ostale udeležence gotovinskega obtoka, posebej opozorila na nevarnost tovrstnih ponaredkov že ob pojavu ponaredkov po tisoč tolarjev. Prav tako so o posameznih primerih pisala tudi sredstva javnega obveščanja.

Za informacijo oziroma za natančnejšo pojasnitev odgovora na poslansko vprašanje, navajamo naslednji pregled prejetih ponaredkov po področjih Uprav za notranje zadeve, od katerih smo ponaredke prejeli:

UNZ Novo mesto	1 ponaredek
UNZ Slovenj Gradec	5 ponaredkov
UNZ Murska Sobota	5 ponaredkov
UNZ Koper	8 ponaredkov
UNZ Maribor	13 ponaredkov
UNZ Celje	14 ponaredkov
UNZ Kranj	14 ponaredkov
UNZ Nova Gorica	36 ponaredkov
UNZ Ljubljana	84 ponaredkov

Največ ponaredkov smo prejeli v mesecu septembru (70 ponaredkov) in v decembru (51 ponaredkov), najmanj pa v juliju (2 primera) in v novembru (3 primere). Prvo pošiljko s ponarejenimi boni po 5000 tolarjev smo prejeli 30. julija 1992, kar pomeni, da je verjetno prišlo do poskusa njihovega vnovčevanja v zadnji dekadi tega meseca.

Vsi poslani ponaredki bonov po 5000 tolarjev se hranijo v naši evidenci in jih na posebno zahtevo vračamo (začasno) le sodiščem za vodenje postopkov.

Upamo, da smo z našim odgovorom gospodu Jelinčiču pojasnili vsa vprašanja, ki so ga zanimala.

Kako skrbimo za obrambo lastnih meja?

ZMAGO JELINČIČ je na pristojni ministrstvu naslovil naslednje poslansko vprašanje: V letošnjem letu je bilo že pet kršitev morske meje v Piranskem zalivu. Kršitve naše ozemeljske enovitosti se stopnjujejo tako, da je v zadnjem primeru kršila naše teritorialne vode raketna topovnjača hrvaškega obrambnega ministrstva.

Kaj je za obrambo slovenskega teritorialnega prostora storilo Ministrstvo za obrambo in Ministrstvo za notranje zadeve, če je sploh kaj storilo?

Prejel je naslednji odgovor Ministrstva za notranje zadeve:

Ministrstvo za notranje zadeve kot organ, pristojen za kontrolo prehajanja državne meje, opravlja tudi nadzor na območju Piranskega zaliva. S problematiko mejnih incidentov na tem območju s strani hrvaških varnostnih in obrambnih organov je v celoti seznanjeno in je s posebno obširno informacijo letos januarja obvestilo tudi Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

Slovenska policija je desetletja nadzorovala območje, ki je vključevalo celotni Piranski zaliv, in območje severno od črte, ki povezuje severni del rta Savudrije (zadnja prelomnica mejne črte z Italijo). Občasno so se ob obali Savudrijskega polotoka pojavili tudi hrvaški policisti s službenim plovilom, ki so pluli do Kanegre, vendar ne z namenom nadzora; globje v Piranski zaliv niso pluli. Nadzor na morju do območja stare Savudrije so opravljali slovenski policisti do osamosvojitve Republike Slovenije, nato pa so nadzor tega območja opustili.

Zaradi nedefinirane meje na morju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško nadzoruje slovenska policija danes celoten Piranski zaliv in tolerira plutje hrvaških policijskih plovil do obale Kanegre.

Na podlagi dogovora med Ministrstvom za notranje zadeve Republike Slovenije in Republike Hrvaške je bilo sklenjeno, da ne bosta opravljala mejne kontrole v času od 6/7-1992 do 1/10-1992 (čas turistične sezone) na območju Piranskega zaliva, razen varnostne kontrole.

Zaradi enotnega ukrepanja in zaradi preprečevanja zaostrovanj je bilo Postaji mejne policije Koper izdano navodilo za izvajanje nadzora na morju in ukrepanja v primeru, da bi hrvaški organi izvajali ukrepe na območju Piranskega zaliva izven območja 300 m od obale Savudrijskega polotoka. Vsak neupravičen prihod in ukrepanje v tem območju se v skladu s Pravilnikom o ugotavljanju in reševanju mejnih incidentov obravnava kot mejni incident.

V letu 1993 je bilo (do 14. 1.) na meji z Republiko Hrvaško povzročenih 5 mejnih incidentov na območju morja, ki ga nadzira slovenska policija, od tega so 3 povzročila hrvaška policijska plovila, 2 pa hrvaška vojaška plovila.

Prve ocene dogajanj na morju, ki ga nadzoruje slovenska policija, posebno v Piranskem zalivu, kažejo, da se v letu 1993 problematika zaostrojuje, saj je bilo v letu 1992 v celoti na morju obravnavanih 5 incidentov, samo v trinajstih dneh letošnjega leta pa že 5 mejnih incidentov, storjenih s strani hrvaške policije oz. hrvaške vojne mornarice.

Pričakujemo, da bo do dokončne določitve državne meje na morju prihajalo do številnih incidentnih situacij na območju, ki ga nadzira slovenska policija. Zato bo Ministrstvo za notranje zadeve tako kot doslej obveščalo Ministrstvo za zunanje zadeve o vseh mejnih incidentih.

Kaj se je dogajalo na pikniku?

ZMAGO JELINČIČ je na pristojno ministrstvo naslovil naslednje poslansko vprašanje:

Zahtevamo, da Ministrstvo za notranje zadeve da popolno poročilo, kaj se je dogajalo poleti leta 1992 v okolici Kranja, na pikniku za višje uslužbence Ministrstva za notranje zadeve. Po podatkih so pijani predstavniki visokih struktur Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije nekontrolirano streljali naokoli in ob tem prestrelili tudi nekaj mimo vozečih avtomobilov občanov. Kasneje se je sprožila akcija lovljenja lastnikov prestreljenih vozil, ki so jih prepričevali in prepričali, naj ne govorijo o zadevi naokoli, ter naj ne prijavljajo dogodka.

Ministrstvo za notranje zadeve naj zahteva od načelnika uprave UNZ Kranj g. Hočevarja podrobno poročilo o dogodku, o katerih dogodka, kdo je plačal škodo in s katerega fonda je šel denar. Zanima nas tudi, kako velik je črn fond Ministrstva za notranje zadeve za pokrivanje takih in podobnih zadev.

Radi bi izvedeli tudi, če so dr. Maver in ostali, morda trenirali za specialne enote, ki jih zdaj formira Urad kriminalistične službe za specialne namene – racije, posebne aretacije, hitre akcije in podobno, ter preizkušali kako specialno opremo.

Ministrstvo mu je odgovorilo:

Ministrstvo za notranje zadeve zavrača nekorektno zastavljena vprašanja g. Zmaga Jelinčiča o dogodkih na pikniku v okolici Kranja za višje uslužbence, o njihovem pijančevanju in streljanju.

Nekaj delavcev Ministrstva za notranje zadeve, konkretno

Uprave kriminalistične službe, se je 9/7-1992 čisto zasebno zbralo pri ribiški koči v Lahovčah na neformalnem srečanju pred odhodom na letni dopust. Na srečanju je bilo dejansko izstreljenih nekaj nabojev z novo pištolo, ki jo je eden od udeležencev prinesel s seboj, vendar izključno v ribnik. Od štirih udeležencev, ki so izstrelili naboje, ni bil nihče pijan niti vinjen. Samo srečanje je potekalo brez kakršnihkoli pripomb, pritožb ali zapletov.

Dne 26/8-1992, torej mesec in pol po dogodku, se je na policijskem oddelku Cerklje oglasil občan in povedal, da ima na vozilu poškodbo, ki bi lahko nastala takrat, ko je vozilo parkiral na težko preglednem mestu blizu ribnika, kjer je bilo orfenjeno srečanje. Ugotovljeno je bilo, da gre za majhno poškodbo na vozilu (na levem prednjem blatniku), ki nima izrazitih znakov, da bi bila povzročena izključno s strelnim orožjem. Predstavniki Uprave kriminalistične službe so se srečali s lastnikom poškodovanega vozila, da bi razjasnili okoliščine. Pri ogledu vozila ni bilo mogoče popolnoma izključiti možnosti, da je prišlo do poškodbe resnično v času omenjenega srečanja in kot posledica naključnega odboja krogle, posebno ker je lastnik poškodovano mesto že prebarval. Zaradi tega in korektnosti do občana mu je bila ponujena manjša odškodnina, s katero se je strinjal. Oškodnino v višini 10.000 SIT so poravnali udeleženci srečanja. Ker gre za kršitev določb Zakona o javnem redu in miru (5. točka 11. člena), bo zoper udeležence streljanja dan ustrezen predlog sodniku za prekrške.

Ostali poslančevi trditvi – obstoj črnega fonda za pokrivanje takih in podobnih zadev in formiranje Urada kriminalistične službe za specialne namene – sta neutemeljeni.

Zakaj z Madžarsko še ni podpisan sporazum o prometnih povezavah?

CIRIL PUCKO sprašuje pristojne zakaj ni bil podpisan slovensko-madžarski sporazum o prometnih povezavah v drugi polovici novembra 1992, v Ljubljani?

Ministrstvo za promet in zveze mu je odgovorilo:

Pismo o nameri gradnje železniške povezave med Slovenijo in Madžarsko bi na predlog Ministrstva za promet in zveze Republike Slovenije morali podpisati že sredi novembra lani in to v Sloveniji, kot je to predvideval protokol obiskov. Žal pa je tik pred realizacijo podpisa tega pomembnega dokumenta madžarska stran sporočila, da minister za promet, zveze in vodno gospodarstvo Republike Madžarske Csaba Siklós ne more priti zaradi zadržanosti in grozeče stavke madžarskih železničarjev. Predlagal je, da predstavnika obeh vlad, po pooblastilu teh vlad, podpišeta pismo o nameri ob prvem uradnem srečanju, konkretno na sestanku CEMT (Konferenca evropskih ministrov za transport) v Parizu konec novembra 1992, kar bi pomenilo velik prihranek časa in denarja.

Ker je bila Slovenija zainteresirana, da pride čimprej do podpisa pisma o nameri, ki je pogoj za uresničevanje projekta povezave z Madžarsko, je bil ta predlog sprejet in je slovenski minister za promet in zveze Marjan Krajnc, s pooblastilom slovenske vlade, podpisal pismo o nameri v Parizu 26. novembra 1992 na sestanku CEMT. Istega dne je postala Slovenija tudi polnopravna članica Konference evropskih ministrov za transport.

ODGOVOR

državnega zbora Republike Slovenije na pobudo
ZMAGA JELINČIČA za znižanje osnove za obračun plač poslancem

Slovenska nacionalna stranka predlaga državnemu zboru, da v skladu s 24. členom Zakona o poslancih pooblasti Komisijo za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da zniža osnovo za obrčun plač poslancev za 20%.

Državni zbor Republike Slovenije je ob obravnavi predloga sklepa o pooblastitvi Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve v skladu s prvim odstavkom 24. člena zakona o poslancih na 3. seji, dne 27. 1. 1993, na podlagi 260. člena poslovnika Skupščine Republike Slovenije in v zvezi z drugim odstavkom 1. člena začasnega poslovnika državnega zbora sprejel sklep, da pooblašča Komisijo za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da odloči o zmanjšanju osnove za obračun plač poslancev v skladu s prvim odstavkom 24. člena zakona o poslancih.

ODGOVOR

Ministrstva za pravosodje na pobudo poslanca
ZMAGA JELINČIČA za spremembo zakona o poslancih

Poslanec Zmago Jelinčič je podal poslansko pobudo v kateri Slovenska nacionalna stranka predlaga Vladi Republike Slovenije, da pripravi spremembo zakona o poslancih v tistem delu, kjer imajo poslanci ugodnejši položaj pri upokojevanju glede na posebej določeno krajšo delovno dobo – 25 let, in sicer tako, da se ta določba odpravi.

Po proučitvi poslanske pobude ugotavljamo, da v skladu s 9. členom zakona o organizaciji in delovnem področju republiške uprave (Uradni list RS, št. 27/91) nismo pristojni za odgovor na poslansko pobudo. Predlagatelj zakona o poslancih ni bila Vlada Republike Slovenije ampak Komisija Skupščine Republike Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Glede na to, menimo, da naj poslanec Zmago Jelinčič poda pobudo Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da ponovno prouči določbo zakona o poslancih, ki se nanaša na ugodnejši položaj poslancev pri upokojevanju, in da po potrebi pripravi spremembo zakona.

ODGOVOR

Ministrstva za promet in zveze na vprašanje in pobudo poslanca **JURIJA MALOVRHA v zvezi z ukinitvijo potniških vlakov**

Na območju Železniške sekcije v Celju je v okviru celotnega programa ukinitanja potniških vlakov v R Sloveniji predvidena ukinitvev 17 potniških vlakov.

Slovensko vlado sprašujem, kako misli v slovenskem prostoru voditi prometno politiko, če bo začela ukinitviti potniški promet? Stvar je v tem, da se bo z ukinitvijo posameznih vlakov, četudi niso ustrezno obremenjeni, potniški promet zmanjševal tudi na tistih, ki za ukinitvev niso predvideni. Z ukinitvami vlakov se bo nujno pokazala potreba po ukinitanju prog. Kako so bile takšne odločitve v preteklosti zmotne, pa čutimo

danes. Železniški promet je nujno podpirati in Železniško omrežje v državi smiselno zaokroževati in povezovati, ne pa ga na opisani način postopno ukinjati!

Z zgraditvijo proge v nerazviti predel Kozjanskega se je to območje začelo postopno razvijati; z ukinitvijo vlakov in posledično proge, ki je brez vlakov nepotrebna, pa bo ta razvoj zamrl. Razvoj pomeni izkoriščanje naravnih in človeških potencialov v tem prostoru, ki se mu R Slovenija s takšno prometno politiko v praksi odpoveduje, čeprav si verbalno prizadeva razvijati demografsko ogrožena območja.

O zadevi nameri slovenskih Železnic so dne 22/1-1993 razpravljali predstavniki občin, ki jih ukinitvev vlakov zadeva (Šmarje pri Jelšah, Šentjur, Celje, Žalec) in zahtevali, da R Slovenija spremeni svoj odnos do železniškega prometa; zahtevali so, da se ukinitvev vlakov prekliče, celotno problematiko železniškega prometa pa obravnava državni zbor.

Kot poslanec državnega zbora zahtevam, da se mi na celotno problematiko ukinitanja vlakov z vsemi posledicami, ki iz tega izhajajo, odgovori in dajem pobudo, da se problematiko Železniškega prometa obravnava na državnem zboru. Ministrstvo za promet in zveze mu odgovarja:

Gospodarski položaj Slovenskih železnic, za katere je ocena izgube v poslovanju za leto 1992 8.2 mld SIT, nujno pogojuje nadaljnje ukrepe za izboljšanje rezultatov poslovanja.

Vsi dosedanja ukrepi racionalizacije poslovanja (zmanjšanje števila zaposlenih, postopna reorganizacija, postopna revizija pravilnikov, itd.) niso bili zadostni za izboljšanje rezultatov poslovanja v potniškem prometu. Omejene možnosti subvencioniranja železniškega potniškega prometa v obdobju začasnega financiranja pa omogočajo le delno kritje razlike v mednarodnem potniškem prometu, kar pomeni, da se v tem trenutku opravlja potniški promet z izgubo 250 mio SIT mesečno.

Upravni odbor Slovenskih železnic je obravnaval celotno analizo poslovanja potniškega prometa in ugotovil, da je od celotnega števila 460 vlakov povprečna zasedenost, kot sledi:

- 195 vlakov zasedenih do 20%,
- 92 vlakov zasedenih do 30%,
- 54 vlakov zasedenih do 40%,
- 48 vlakov zasedenih do 50%,
- 71 vlakov zasedenih do 50%,

kar ima za posledico nizek odstotek pokrivanja stroškov s transportnimi prihodki.

Upravni odbor Slovenskih železnic na seji dne, 26. 1. 1993 ni sprejel predloga posloводства za ukinitvev vožnje 64 vlakov, katerih povprečen odstotek pokrivanja stroškov s transportnimi prihodki se giblje okoli 10 odstotkov.

Med predlaganimi ukinitvami je tudi 19 vlakov s področja celjskega Železniškega vozlišča, za katere pa ugotavljamo naslednje:

relacija	št. vlakov	% pop. zased.	% pokritost stroškov
– Zidani most–Maribor–Šentilj	6	5,2-20,9	2,8-12,0
– Celje–Rogatec (Imeno)	9	5,2-26,8	4,5-13,1
– Celje–Velenje	4	2,9-23,2	1,5-18,5.

Iz prikazanih preglednic sledi, da so ti vlaki podpovprečno izkoriščeni.

Morebitno bodoče zmanjševanje števila potniških vlakov ne pomeni zapiranja prog za izvajanje javnega prometa. Zapiranje prog je v pristojnosti Državnega zbora.

V zvezi s prometno politiko na področju potniškega prometa, bo Vlada Republike Slovenije upoštevala možnosti za proračunsko subvencioniranje storitev v železniškem potniškem prometu, kakor tudi ekonomsko upravičenost prevozov pri omejenem obsegu potnikov.

